

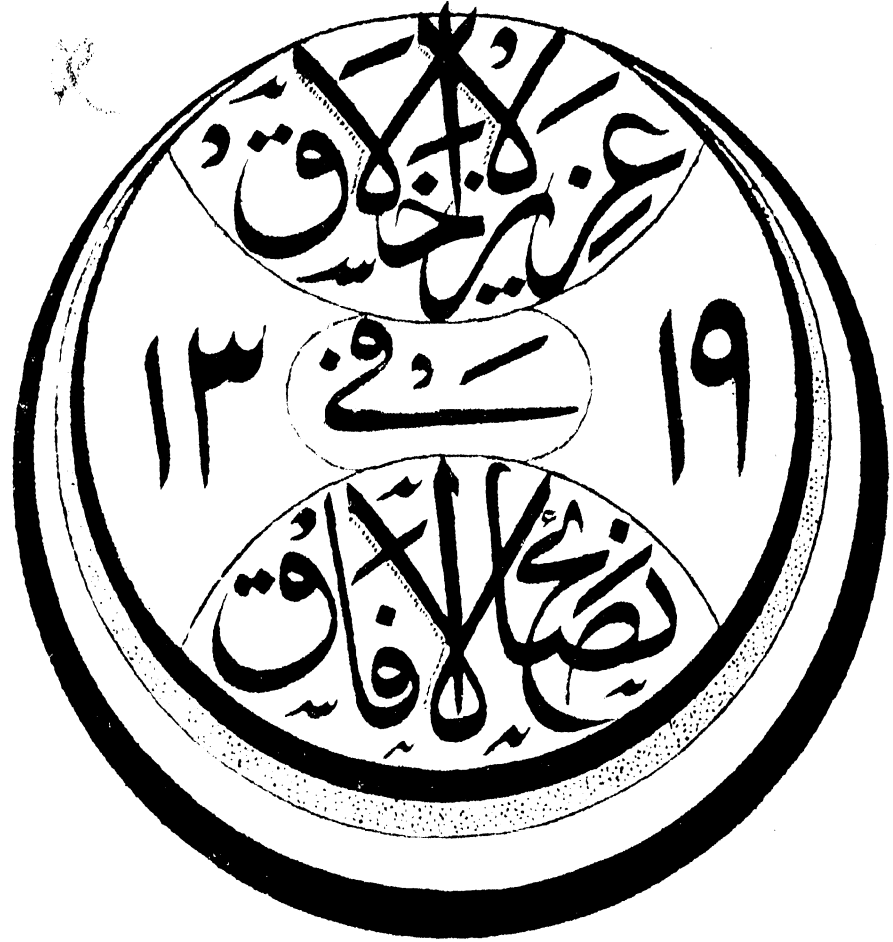
UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228340

UNIVERSAL
LIBRARY

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ هُدًى مِّنْ مَّوَدِّعِ الْيَتِيمِ

پاره (۳۶) سوره آل عمران
این واضح کردن است برای مردمان در راه نمودن و پسند دادن برای پرستگاران

هر که بینه نامه ام از ابتدا تا انتها بخواند او را عسلا موماد بود و خواجسته

دَرْوِشِ سَلَمَتِ الْوَقْفِ بِالْحَبِيبِ الْبَانِ

فہرست مضامین کتاب الاحواب عزیز الاخلاق فی نصاب صحیح الافاق

صفحہ	خلاصہ مضمون	صفحہ	خلاصہ مضمون	صفحہ	خلاصہ مضمون
۲۳	مذمت خودی و خود آرائی	۱۱	فضیلت و برتری پرین خود <small>صلی اللہ علیہ وسلم</small>	۲	حمد خدا تعالیٰ
	مکان ہارون رشید	۱۱	مانعت از شرک و بدعت	۳	نعت مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم
۱۲	و بیان پہلول دانا	۱۲	بیان ایمان	۴	سبب تالیف کتاب ہذا
	ایصال ثواب ہر چہ پی <small>صلی اللہ علیہ وسلم</small>	۱۴	و کلمہ طیبہ اومت نما	۵	اسما گرامی معزز خریداران کتاب
۲۵	با خبر داد حق است	۱۵	نحمدہ حرف کلا بشل مقروض	۶	شناختن خدا فرض است
۲۶	کید شیطان ز محبوب سبحان	۱۶	امر معروف و نہی نکر فرض است	۷	آیات قرآنی بر توحید سبحان
۲۷	متفرق مسائل	۱۷	بیان ذکر زیدان و فضیلت آن		نامہ رسالت مآب <small>صلی اللہ علیہ وسلم</small>
۲۸	ارشاد مولانا علی بابا ہودی	۱۸	مذمت کبر و نخوت	۸	لبوسے پادشاہ صبر
	مذمت دروغ و جواراد	۱۹	تخویف از موت و تحریص		ثبوت مقدمہ بدگواہ میشود
۲۹	در بعضے مواضع	۲۰	بر عمل قبل فوت		ثبوت توحید خداوندی بہ یک
	سیاحت فرمودن	۲۱	شکایت فریاد زنی آدم	۱۰	و چندین ہزار پیغمبر کو نہ نخواستہ
	سلطان لا اولیا و توبہ نمود	۲۲	مذمت حرص و طمع		اسما کے خدا تعالیٰ و قیامت
۳۰	دزدان بردست والا	۲۳	فضیلت فقر و فقرا		بیان انبیا کرام علیہم السلام

۸۴	ایغریز در هر کار بسم الله بگو	۶۶	و هر کار عمده بدست است کن	۶۶	و طعام را تنها مخور
۸۵	ایغریز نضای متفرق شنو	۶۷	در پوشیدن کفش	۶۷	و طعام را انتظار ده
۸۶	بدانکه نیکی با بدان باید	۶۸	و چون سته کس	۶۸	و طعام را بسیار گرم مخور
۸۷	ایغریز قطع	۶۹	و استاده استنجاکن	۶۹	و آب را در سته نفس خور
۸۸	ایغریز گفته میشود که	۷۰	و هر گاه از خانه	۷۰	و همیشه طعام لذیذ مخور
۹۰	ایغریز این حکایت	۷۱	و در سوراخ بول مکن	۷۱	و همیشه گوشت مخور
۹۱	ایغریز اگر قدر عقل است	۷۲	ایغریز از رسومات بپرهیز	۷۲	و جامه نازک مپوش
۹۲	ایغریز اینچه کلمه که	۷۳	ایغریز هر که زر ندارد	۷۳	ایغریز اول روز و آخر روز
۹۳	مناجات بر گاه قاضی حاجات	۷۴	ایغریز نور چشم آدمی	۷۴	و اول شب بخواب مرد
۹۴	نقل نامه عالم زمانه و فاضل یگانه	۷۵	ایغریز یاد گیر که	۷۵	و قیلو له بکن
۹۵	ایغریز جدول خبثی	۷۶	ایغریز نضای شنائی	۷۶	و رو بقبله متع
۹۸	تخته دریافت فاصله اضلاع	۷۷	ایغریز نضای ثلاثی	۷۷	و پا بجانب قبله مکن
۹۹	خامنه کتاب	۷۸	ایغریز نضای رباعی	۷۸	و شب برهنه محسب
۱۰۰	التماس قیمت کتاب	۷۹	ایغریز بیان علم لدنی شبنو	۷۹	و لباس مردان زنان را
	سَمَّتْ بِمُخَيَّرِ	۸۰	چه خوش گفته در سفته	۸۰	و عکس او حرام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

حد و سپاس بی قیاس مر واجب الوجودی را کہ بود و هست و خواہد بود و منظر

و مبتدع ہر ممکن و موجود از کتم عدم تبا شاخانہ شہود۔ و وی کیفیت پاک و منور
نویدا کنندہ پوشیدگی

از صفات نامنرا۔ و اورا کس نزاو۔ و کس از وی نزاو۔ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُ الصَّمَدُ، لَمْ يَلِدْهُ وَ لَمْ يُولَدْهُ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ۔ شان او ست

خدا بے نیازہست نزاو و زادہ شدہ۔ و نیست ہج کس اورا ہسرب

همه محتاج وی اند و او محتاج دیگر نیست **لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ**

مست مانند او چیز و اوست شنوایی
واوست بر انگیزنده مرد و از قبور بر و زشور - **مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ**

از زمین آنستیم شما را و در زمین باز در آوریم شما را
وَمِنْهَا نَخْرِجُكُمْ كَمَا تَخْرُجُونَ واوست روزی و بنده مخلوقات - **الطُّغْيَانِيَاتُ**
و از زمین بیرون کشیم شما را - بار دیگر -

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا حَسْبُ اللَّهِ وَنِعْمَ

دبسته هیچ جنبیده در زمین - مگر بر خداست روزی او - خدا امارا کافی است و بهترین
الْوَكِيلُ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا **ه** **فِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ يُدُلُّ عَلَى**

کار ساز - و خدا کار ساز بس است پس در هر چیز بر او نشانی است که دلالت کند
أَنَّهُ وَاحِدٌ و در او نامعد و بر آن فرستاده که **لَوْلَا كَلِمَاتُ الْأَفَلَاكِ**

بر آنکه او یکتا است اگر نبودی ای حبیب من پیدائی کردم آسمانها را
در شان اوست - و بر آل او که طیبین و طاهیرین اند - **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ**

پاکیزه پاک جز این نیست که بخواهد خداوند او را کند
عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا - مثل اهل بیتی

از شما پیدی را اهل بیت - و تا پاک کند شما را پاک کردنی مثل اهل بیت من
فِيكُمْ مِثْلَ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَّى وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ

در شما مثل کشتی نوح هر که سوار شد بر نجات یافت و کسی که تخلف از آن نمود هلاک شد
و بر یاران او که **رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ** **ه** **أَصْحَابُ الْجَنَّةِ**

راضی شد از ایشان راضی شدند ایشان از او - اصحاب من همچو ستارگان اند
فَيَأْتِيهِمْ أَقْدَانُهُمْ اِهْتَدَيْتُمْ **ه** و در منقبت آنها واقع شده

بمعد که از ایشان آمدند که سید راه یابید

سوره مبارکه (۲۵)
سوره (شوری)
سوره مبارکه (۱۸)
سوره (طه)
سوره مبارکه (۱۲)
سوره (زمره)
سوره مبارکه (۲۴)
سوره (الاحزاب)
سوره مبارکه (۲۵)
سوره (شوری)
سوره مبارکه (۲۵)
سوره (الاحزاب)
سوره مبارکه (۲۵)
سوره (شوری)

آتابعد این رساله ایست مستزاد بتفصیل و تکمیل بر نصیاح عزیزیه منبسطه

۹ نه و یحییٰ بن اسماعیل که کترین بی بضاعت و قلیل الاستطاعت بنده چهارچیز

مُعَرَّاز شعور و تمیز محمد بن عبد العزیز عفا الله عنه و احسن الله احواله و عاقبتہ

آمین - حسب حوصله خود برای تدریس فرزندان خویش احمد بن عبد الله

و محمد بن عبد الرحمن سلمها المنان تالیف و طبع نموده تا بنجوبی

افاده خویش مقبول عام گشته و مطلوب انام بوده است قبل از انطباع آن نخستم

که احدی از کتب فروشان ایندیار - و یا مالک مطابع دیگر امصار بصرف ذاتی

طبع نماید و متمتع گردد - تا لیک رساله نزد آنها فرستادم مغتنی به نشد و
پروا گرفته شده بان -

نه کسی از خواهبشندان بحشم افتاده که بر غبت دلی خود متحمل بار طبع شود - و به

اشاعتش مصداق هم خسر ما و هم ثواب گردد - ناچار خود متوکلاً علی الله

از صرف زر ذاتی صرف نظر نموده متعدد نسخه جات طبع و بخدمات امر

مقررات تجارت بلا و امصار تحتہ ابلاغ و اشتم منت خدای را عزوجل کہ آن سہ
 منظور اہل بصر و مقبول از باب خبر گشته (تا آنکہ اکثری تبرسیل نامجات تعریفیہ
 و شکر یہ و بعضی با رسالت قاریط و تواریخ متعددہ را رقم الاثم را خیلے ممنون مسر
 ساختند۔ اما اندراج آن غیر ضروری دانستم) و بعض اجاب معززین
 متعدد نسخہ جات با شتر اہمیت مقررہ اصلی باطفال و طلباء مدارس جداگانہ کہ نادا
 و عیدم الاستطاعت بود تقسیم کردند۔ و چون دیدم کہ بذریعہ پوست انگریزی و آصفی سا
 در خواستہائے رفین علی التوالی بطلب نسخہ جات بنا مہم میرسنداجرم بکرات و عرا
 طبع کنانیدم۔ **وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ**
 و نیست توفیق من مگر بفضل خدا برودے توکل کردم و بسوئے او رجوع میکنم

۲
 شماره (مجموعه)

حکیم محمد ضیاء اللہ صاحب	حاجی صفدر حسین صاحب	مولوی اکرم الدین خان صاحب	عبد القادر صاحب طاہر
تخصیلا سلطان آباد	مہتمم تعمیرات گلبرگہ	اول قسطنطنیہ	دوم قسطنطنیہ
محمد ہدایت علی صاحب	مرزا غلام مصطفیٰ بیگ صاحب	مولوی امیر محمد خان صاحب	عبد القادر صاحب چیدہ
مدکار مستحق افواج سرکار عالی	ناظم نظم جمعیت سرکار عالی	صدر قسطنطنیہ پانچواں قسطنطنیہ	تخصیلا در پایگاہ
نواب رحمن یار جنگ بہادر	سید حسن علی صاحب طلسمی	مرزا اکرام علی صاحب	میر تنہا علی صاحب
ناظم دفتر ملکی سرکار عالی	صدر قسطنطنیہ و وزیر عدالت انور عالی	مدکار محمد مدد کوہ و علاء الدین صاحب	مہتمم کوہ توالی اور جنگ آباد

آتابعد این رساله ایست مستزاد تفصیل و تکمیل بر نصیاح عنزیریه منطبقه

و نه زیج عاصمه هجری که کمترین بی بضاعت و قلیل الاستطاعت بنده چهره

مُعرا از شعور و تمیز محمد عبد العزیز عفا الله عنه و احسن الله احواله و عاقبتہ

این - حسب حوصله خود برای تدریس فرزندان خویش احمد عبد الله

و محمد عبد الرحمن سلمها المنان تالیف و طبع منوده تا بخوبی

افاده خویش مقبول عام گشته و مطلوب انام بوده است قبل از انطباع آن سنجستم

که احدی از کتب فروشان ایندیار - و یا مالک مطابع دیگر امصار بصرف ذاتی

طبع نماید و متمتع گردد - تا لیک رساله نزد آنها فوتسادم مغتنی به نشود و
پروا گرفته شده بان -

نه کسی از خواہشندان بحشیم افاده که بر غبت دلی خود متحمل بار طبع شود - و به

اشاعش مصداق ہم خسرو ہم ثواب گردد - ناچار خود متوکلاً علی الله

از صرف زر ذاتی صرف نظر نموده متعدد نسخه جات طبع و بخدمات امر

مقرات متعارف بلاد و امصار تحت ابلغ داشتیم منت خدای را عزوجل که آن سال
 منظور اہل بصر و مقبول از باب خبر گشتند تا آنکہ اکثری تبرئیل نامجات تعریفیہ
 و شکر یہ و بعضی بار سال تقارین و تواریخ متعددہ را رقم الاثم را خیلے ممنون مسٹر
 ساختند۔ اما اندراج آن غیر ضروری دانستیم (و بعض اجاب معززین
 متعدد نسخجات با شتر اربعیت مقررہ اصلی باطفال و طلباء مدارس جداگانہ کہ ناوا
 و عیدم الاستطاعت بودند تقسیم کردند۔ و چون دیدیم کہ بذریعہ پوست انگریزی و آہنی بسا
 و زخواتہائے ربغین علی التوالی بطلب نسخجات بنا مہ میرسند لاجرم ککرات و مرآت
 طبع کنائیم۔ **وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ**
 و نیست توفیق من مگر بفضل خدا بر سے توکل کردم و بسوئے او رجوع میکنم

۴
 سورہ (موجود)

حکیم محمد ضیاء اللہ صاحب	عاجی صفدر حسین صاحب	مولوی اکرم الدین خان صاحب	عبد القادر صاحب طاہر
تحصیلدار سلطان آباد	مہتمم تعمیرات گلبرگہ	اول تسلطدار پربہنی	دوم تسلطدار بہونگیر
محمد ہدایت علی صاحب	مرزا غلام مصطفیٰ بیگ صاحب	مولوی امیر محمد خان صاحب	محمد عبدالقادر صاحب چیدہ
مدکار متحدہ افواج سرکار عالی	ناظم نظم جمعیت سرکار عالی	صدر تعلقہ پانچگاہ علاقہ قندھار	تحصیلدار پانچگاہ
نواب رحمن یار جنگ بباد	سید حسن علی صاحب طلسمی	مرزا اکرام علی صاحب	میر تہنیت علی صاحب
ناظم دفتر ملکی سرکار عالی	صدر تعلقہ علاقہ زیر عدالت شہر عالی	مدیر تعلقہ علاقہ اول کوٹہ علاقہ قندھار	مہتمم کہ توالی اورنگ آباد

زبانی ندارم که از عہدہ منت و شکر خدا تعالیٰ بدرآیم۔ ہر کہ آن رسالہ را دید بل پسندید

بلکہ همچو کاغذ زیر میرود۔ احسان خالق المنان کہ از ہندو تا مسلمان و از پیر تا جوان بچشم و

برین نگاہ ہی اندازد۔ و بر رغبت دل خریدارش میشود۔ لہذا حسب فرمایش

بعض اجاب مودت انتاب بر مطالب مولفہ اولی نظر ثانی کردم و ز تقدیم و تاخیرش

فکر بجا بردم۔ و دیگر چند نصیاح ضروریہ را مستزاد کردم و بلحاظ سنہ

(غزیر الاخلاق فی نصیاح الایاق) نام نہادم۔ و نیز نامہ مبارک رسول مقبول

علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ و السلام کہ مبنی بر دعوت اسلام و توحید رب نام است

و بنام پادشاہ مصر صادر گشتہ مع ترجمہ اش تبرکاً شریک ہذا نمودم۔ تا بخوانند

و عمل نمایند۔ بمقتضای بشریت و فحوائس الانسان مرکب من الخطاء والنسیان

انسان مرکب است از خطا و فراموشی

اگر غلطی درین مجموعہ بینید التماس اصلاح میدارم و بس۔ و اللہ الموفق بالخیرۃ

و ہندہ توفیق خیر خدا تعالیٰ است

الغزیر اسعدک اللہ تعالیٰ فی الدارین بدانکہ بر بندہ عمل

در ہر دو جہان خدا تعالیٰ ترا سعادت مند کند۔

و بالغ فرض است شناختن خدا کے عزوجل - بعدہ دانستن احکام و ارکان مسلمانے

الغزیر بر توحید خالق دنیا و ما فیہا ثابت قدم باش کہ خدایتعالیٰ

می نبخشد آنرا کہ شرک کند بدو - و می نبخشد سوا می این ہر آنرا کہ خواهد - وَالْحُكُوَالِہٖ

و عبودیتما خدا
وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ - اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

بگمانہ است - نیست هیچ معبود بجز وہ بخشنیدہ مہربان - خدائست هیچ معبود مگر زندہ تدبیر عالم کنندہ است
إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونِ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ شُرَكَائِهِ

ہر سینه خدائی آفرید او را کہ شرک مقرر کردہ شود - و می آفرید غیر آن ہر کہہ را خواہد - و ہر کہ شرک
بِاللَّهِ فَقَدْ أَفْرَىٰ أَنَا عَظِيمًا - إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ - فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا

خدا مقرر کنند ہر آئینہ آفرید کہ وہ است بگمانہ بزرگ - جز این نیست کہ خدا معبود بگمانہ است - پس منحویان با خدا معبود
أَخْرَجَكُم مِّنَ الْمُعَذِّبِينَ ۚ وَأَنْذَرْتُكَ الْآخِرِينَ ۚ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ

دیگر را آنگاہ باشی از عذاب کردگان - و ہم کن خویشان نزدیک ترین خود را - و نحوان با خدا
إِلَٰهًا آخَرَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ - سُبْحٰنَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ - وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ

معبود دیگر نیست هیچ معبود بجز خیر او - بکی خدا است بلند تر است از آنکہ شرک می آرند - و اوست نہایت بی غیر
إِلَٰهًا هُوَ الْكَافِرُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ ۚ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۚ

بجز خیر او او است تائیس در دنیا و آخرت و او است فرمانبردار و سومی او باز گردانیدہ شود -
لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَوَّلَ كُلَّ شَيْءٍ

شرک مقرر کن با خدا ہر آئینہ شرک ستمی است بزرگ - ہر آئینہ معبود شمایکی است - او پروردگار آسمانها
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ۚ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا

وزمین است - و آنچه در میان نیماست و او پروردگار مشرق است - پروردگار آسمان ما و زمین و آنچه

عبدت لشکر
سوره (۱)
عبدت لشکر
سوره (۲)
عبدت لشکر
سوره (۳)
عبدت لشکر
سوره (۴)
عبدت لشکر
سوره (۵)
عبدت لشکر
سوره (۶)
عبدت لشکر
سوره (۷)
عبدت لشکر
سوره (۸)
عبدت لشکر
سوره (۹)
عبدت لشکر
سوره (۱۰)
عبدت لشکر
سوره (۱۱)
عبدت لشکر
سوره (۱۲)
عبدت لشکر
سوره (۱۳)
عبدت لشکر
سوره (۱۴)
عبدت لشکر
سوره (۱۵)
عبدت لشکر
سوره (۱۶)
عبدت لشکر
سوره (۱۷)
عبدت لشکر
سوره (۱۸)
عبدت لشکر
سوره (۱۹)
عبدت لشکر
سوره (۲۰)

زبانی ندارم که از عهده منت و شکر خدا تعالی بدرایم. هر که آن رساله را دید بل پسندید

بلکه همچو کاغذ زیر میرود. احسان خالق المنان که از هند و ما مسلمان و از پیر تا جوان بچشم و

برین نگاه می اندازد. و بر غمت دل خریدارش میشود. لهذا حسب فرمایش

بعض اجاب مودت انتساب بر مطالب مولفه اولی نظر ثانی کردم و در تقدیم و تاخیرش

فکر بجا بردم. و دیگر چند نصیاح ضروری را استرازا ذکر دم و بلحاظ سنه

(غزیز الاخلاق فی نصیاح الآفاق) نام نهادم. و نیز نامه مبارک رسول مقبول
۱۹
۱۳۴

علیه و علی آله الصلوٰة والسلام که مبسوط بر دعوت اسلام و توحید رب نام است

و بنام پادشاه مصر صادر گشته مع ترجمه اش تبرکاً شریک بدانم و تا بخوانند

و عمل نمایند. بمقتضای بشریت و فحوائص انسان مرکب من الخطاء والنسیان

انسان مرکب است از خطا و فراموشی

اگر غلطی درین مجموعه بینید التماس اصلاح میدارم پس. والله الموفق بالخیرة

و هنده توفیق خیر خدا تعالی است

الغزیز
أسعدك الله تعالى في الآرين بدانکه بر بنده عمل
در هر دو جهان خدا تعالی ترا سعادت مند کند.

عبدالله بن محمد
مؤلف و ناشر

و بالغ فرض است شناختن خدا کے عزوجل۔ بعدہ دانستن احکام و ارکان ممکن

الغیر

بر توحید خالق دنیا و مافیہا ثابت قدم باش کہ خدایتعالیٰ

نی بخشہ آزا کہ شرک کند بدو۔ وی بخشہ سوا ی این ہر آزا کہ خواہد۔ وَاللَّهُ كَوَالِهٖ

وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ - اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

یگانہ است۔ نیست هیچ معبود بجز وہ بخشانیدہ مہربان۔ خدا نیست هیچ معبود مگر زندہ تدبیر عالم کنندہ است
اِنَّ اللّٰهَ لَا یَغْفِرُ اَنْ یُّشْرَکَ بِهٖ وَ یَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِکَ لِمَنْ یَّشَاءُ ۗ وَ مَنْ یُّشْرِکْ

ہر سیند خدائی آرزو ادا را کہ شرک مقرر کردہ شود۔ وی آرزو غیر آن ہر کہ با خواہد۔ وہر کہ شرک
بِاللّٰهِ فَقَدْ اَفْتَرٰۤی اِنَّا عَظِیْمًا - اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ - فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا

خدا مقرر کنند ہر آئینہ افترا کردہ است گناہ بزرگ۔ جز این نیست کہ خدا معبود یگانہ است۔ پس مخوان با خدا معبود
اٰخِرٌ فَکُوْنْ مِنَ الْمَعْدُوْبِیْنَ ۗ وَاَنْذِرْ عَشِیْرَتَکَ الْاَقْرَبِیْنَ ۗ وَ لَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ

دیگر را انگاہ باشی از عذاب کردگان۔ و ہم کن خویشان نزدیک ترین خود را۔
اِلٰهًا اٰخِرًا ۗ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ - سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَ تَعَالٰی عَمَّا یُشْرَکُوْنَ - وَ هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ

معبود دیگر نیست هیچ معبود بجز خیرا۔ پاکی خدا راست بلند تر است از آنکہ شرک می آرند۔ و اوست نہایت بی معبود
اِلَّا هُوَ ۗ لَکِنِّیْ فِی الْاَوَّلِیْ وَالْاٰخِرَةِ وَاِلٰکَ الْحٰکِمُوْنَ ۗ اِلَیْکَ نَرْجِعُوْنَ ۗ

بجز خیرا و او است تائیش در دنیا و آخرت و او راست فرمانبردار سومی او باز گردانیدہ شوید۔
لَا تُشْرِکْ بِاللّٰهِ اِنَّ الشِّرْکَ لَظُلْمٌ عَظِیْمٌ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَکَ وَاٰحِدٌ ۗ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

شرک مقرر کن با خدا ہر آئینہ شرک ستمی است بزرگ۔ ہر آئینہ معبود شمایکی است۔ او پروردگار آسمانها
وَالْاَرْضِ وَ مَا بَیْنَهُمَا ۗ وَ رَبُّ الْمَشَارِقِ ۗ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَ مَا

وزمین است۔ و آنچه در میان نیہاست و او پروردگار مشرق است۔ پروردگار آسمان و زمین و آنچه

عزیز
منورہ (۱)
عزیز
منورہ (۲)
عزیز
منورہ (۳)
عزیز
منورہ (۴)
عزیز
منورہ (۵)
عزیز
منورہ (۶)
عزیز
منورہ (۷)
عزیز
منورہ (۸)
عزیز
منورہ (۹)
عزیز
منورہ (۱۰)
عزیز
منورہ (۱۱)
عزیز
منورہ (۱۲)
عزیز
منورہ (۱۳)
عزیز
منورہ (۱۴)
عزیز
منورہ (۱۵)
عزیز
منورہ (۱۶)
عزیز
منورہ (۱۷)
عزیز
منورہ (۱۸)
عزیز
منورہ (۱۹)
عزیز
منورہ (۲۰)
عزیز
منورہ (۲۱)
عزیز
منورہ (۲۲)
عزیز
منورہ (۲۳)
عزیز
منورہ (۲۴)
عزیز
منورہ (۲۵)
عزیز
منورہ (۲۶)
عزیز
منورہ (۲۷)
عزیز
منورہ (۲۸)
عزیز
منورہ (۲۹)
عزیز
منورہ (۳۰)

بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ^ع وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهُ

میان اینهاست غالب امرزگار - و اوست آنکه در آسمان فرمان دات و در زمین فرمان روا
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا
و اوست با علمت و دانایی پروردگار شرق و غرب است نیست هیچ مبود مگر او - پس کار گیر او را
و در عبادتش کسی را شریک مگردان و لَا يُشْرِكُ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا
و شریک نیار و در عبادت پروردگار خویشتن مگیر -

العزیز

این نامه ایست که بر اسم دعوت الی الهدایت از جانب

ختمی مآب خلاصه موجودات علیه و آله افضل لتسلیمات و التیمات ممبر

بسوی پادشاه مصر سی مبقوقس هفت سال از هجرت گذشته بجا

حاطب بن ابی بلتع و عمر بن سلمه مرسل بود - در سفر قوم قبطیان - در بعض

از نواحی فخرانس از نزد رهبان قبطی بلده اجم که از بلاد ارض مصر است

در سال هجری نبوی بعهد حکمرانی عبدالحمید خان سلطان عثمانی یافت و

هم دست شد - و گفت این را و دعیت نمایند در اشیا نیکه از آثار نبوی است

ترجمه نقل خط کوفی

عزیز (۲۵)
عزیز (۲۶)
عزیز (۲۷)
عزیز (۲۸)
عزیز (۲۹)

(سزا اول) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَبِنِجَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ

(سزا دوم) در رسولِ او بمقوقس - بزرگِ قطیان سلام -

(سزا سوم) بر هر که برین هدایت استماع کرد - بعد از این تحقیق که من -

(سزا چهارم) بدعوتِ اسلام تر اینمخوانم - اجابت کن -

(سزا پنجم) سلامتی یابی - خدا تعالی ثواب دو چند میدهد -

(سزا ششم) اگر نافرمانی کنی تو آن میرسد که بقوم قطیان رسید -

(سزا هفتم) اے اهل کتاب بیائید بسوئے کلمه که -

(سزا هشتم) ما بین ما و شما مسلم میباشد و آن اینکه عبادت نکنیم ما - مگر خدا ایرا -

(سزا نهم) و شرک نکنیم با او، هیچ شی را - و نه معتر کنیم بعضی از ما -

(سزا دهم) بعضی را معبود آن غیر از خدا -

(سزا یازدهم) اگر بر میگرددید پس بگوئید گواه باشید تحقیق که ما مسلمانیم -

ایاتومندانی که حکام عدالت بلا اعتبار قوم بر شهادت و گوواه مقدمات

کیسومی نمایند. در آن حالیکه یک لک چدین هزار پیغمبر ^{علیهم السلام} اولوا العزم بزبان مختلف علی التواتر

و التواتر شهادت و گوواهی داده اند که خدایتعالی کمیت و حاکم لا یشککله منزه

او کمیت شرک پذیر نیست

دلی عیب است - زنده و دانا و توانا است - همیشه باشد ابتدا و انتهایش ندارد - و از هر

وزوال پاک است مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ - مستحق پرستش بجز ذات یگانه او دیگری

چنانکه باید شناخت نشاخستیم ترا -

نیست - پس درین امر شک آوردن خود را در ورطه هلاکت انداختن است - هُوَ الْاَوَّلُ

او نخستین همه

وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ الْعَزِيزُ خَالِقُ مَا

واوست آخرین همه و اوست آشکارا و اوست پنهان - و او بمسجد چینه دانا است -

جُزْأَانِي كَمَا فِي شَرِيعَةِ شَرِيفٍ آتَمَةٍ تَوَانُ خَوَانِدُ مَكْرَبٍ تَرْجُمُهُ مَجْمُوعُ خَدَاوِ پَرُورِ دُكَارِ وَغَيْرِهِ كَمَا فِي لَفْظِ

ترجمه الله و رب است - و بحکم عقل بر او نامی نتوان نهاد و هر وقتیکه نام خدایتعالی میشنوی جل جلاله بگو - هر که

نام پاک خدا جلشانه را تعظیم کند - آن بنده را خدایتعالی میان خلق عزیز میگرداند - الْعَزِيزُ خَالِقُ مَا يَتَعَبَّرُ بِاَنْفِغَمِ

بِاَنْفِغَمِ

عليهم السلام که فرستاد هم حق انداز نوع بشر بشیر اندازند همچو بشر بلکه یا قوت اند در میان حجر - بشارت دهندگان

ع
پایه (۱۲۰۰)
مورد (صدیق)

گرانی و سبکی اعتباری است نه حقیقی پس ثواب آن بطاعت زیاده میگردد - و

بعضیت ناقص می ماند همچنین آیه ^عوَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُ رَبِّهِمْ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ

و چون خوانده شود برایشان آیات خدا زیاد سازند آن آیات ایمان ایشان را

سَرَّحْنَاهُمْ لِيَتَوَكَّلُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ لَئِنْ دَادُوا إِيمَانًا مَعَنَا كُنَّا نَمُوتُ - عبارت از خوف

پروردگار خویش توکل می کنند - نماز یا ده شوند از روی ایمان با ایمان سابق ایشان -

و خشیت و اخلاص و محبت است که در تصاعد و ترقی باشد و بخوف درجا از منتهی عن

بالاروی

باز ماند و بامور به پردازد تا از نکال و عذاب باز رهد و با جود ثواب فایز گردد - باینکه

بند و هر عمل که کند خالص باشد و در قول - فعل - دل - و جوارح خود موافق دارد - و حرکات

و سکنت او از برای حضرت بے نیاز باشد - نه همچو منافقان که بزبان اقرار کردند و در دل

انکار نمودند - ^عصَفَا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ اِيْثَامًا وَ اِيْثَامُهُمْ شَاظِرَةٌ لِّمَنْ هُمْ يُعْتَبِرُونَ - و الله عليم بذات الصدور و الله

و خدا داناست - باخپ در سینه است - و خدا

يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ - اِيْمَانُ اِسْلَامٌ هُوَ وَ كَيْفِيَّةٌ - اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ اِلِسْلَامٌ

میداند آنچه در دل های شماست -

وَ مَزِيَّتُهُ غَيْرُ اِلِسْلَامٍ دِيْنَا فَلَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَيْرِيْنَ

و هر که طلب کند دین اسلام دین دیگر این گزینش را نخواهد شد و او در آخرت - از زیان کاران است

و اگر فرقی است فرق اعتباری که ایمان متعلق با عقداست و اسلام متعلق بانقیاد

فرمان بری

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

اینست

وَكَلِمَاتُ اللَّهِ الْإِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللَّهِ - بتدریج مداومت نمائی - که فضل انذکر آمده مایمان

بجز خدا هیچکس نیست محمد رسول خداست -

تو کامل شود - و دولت صفایابد - و حرف لا - بسببش مقراض از برای صیبت - جهت

قطع نمودن محبت ماسوائه تعالی است **الغزیر** امر معروف و نهی منکر فرض دان -

امر معروف اینکه شرع شریف بدان امر کرده - و نهی منکر آنکه شرع از وی باز داشته

و عقل را در آن دخل نه و یا مَرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَیَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ

دبفرمایند بکار پسندیده و منع کنند از ناپسندیده - و همین گروه

هُمُ الْمَفْعُوْلُونَ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوْفِ وَهَوَا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُوْرِ

است کاران اند - و بفرمایند بکار پسندیده و منع کنند از کار ناپسندیده - و خدای رهاست نهایت همه کارها -

الغزیر شجر و حجر و طیور حتی که حشرات الارض همه مخلوق از ذکر خالق خود غافل نیستند

ع بذكرش هر چه بینی در خردش است **وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبُحُ بِحَمْدِهِ**

و نیست هیچ شئی مگر آنکه تسبیح میکند به حمد او -

هر گیاهی که از زمین روید و وحده لا شریک له گوید - تو نیز باید خدایتعالی مشغول باش

که بے ذکر خدایتعالی بنده تار یک میگردد - هرگاه جماعتی مردم که ذکر خدایتعالی میکنند

گروهی از فرشتگان با رحمت الهی تعالی شانه برو محاصره میکنند - و خداوند عالم ذکرش در آن

۱۴
تفسیر (مجموعه)

۱۴
تفسیر (مجموعه)

۱۴
تفسیر (مجموعه)

۱۴
تفسیر (مجموعه)

۱۴
تفسیر (مجموعه)

۱۴
تفسیر (مجموعه)

۱۴
تفسیر (مجموعه)

جماعت نشینگان میکند که زوالمین است چنانکه فرموده **فَاذْكُرُونِي**

اِذْ كُرْتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ وَأَوَّشِدْ ذِكْرَهُ وَأَذْكُرْتُمْ كَثِيرًا

تا یاد کنم شما را - پس یاد کنید خدا را همچو یاد کردن شما پدران خویش را بلکه یاد و تریا و کردن - یاد کن پروردگار خود را بسیار و سبح بالعسی و الابکاره و لذکر الله **اَكْبَرُ** و الله يعلم ما تصنعون

و تسبیح گویشام و صبح - و هر آینه ذکر خدا بزرگ تر است و خدا میداند آنچه میکنند - **وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا**

و مردان یاد کننده خدا را بسیار و زنان یاد کننده - همیا کرده است عایشا برای ایشان آن ارزش و مزدی بزرگ - **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَاَسْبِحُوْهُ بَكْرًا وَاَصِيَاءًا هُوَ الَّذِي**

ای مسلمانان یاد کنید خدا را با و کردن بسیار و به پاکي بخوانید او را صبح و شام - او است که **يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَاَمَّا كِتَابُكُمْ فَاَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ اَلْظُلُمَاتِ اِلَى التَّوْرَةِ وَاَمَّا كِتَابُكُمْ فَاَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ اَلْظُلُمَاتِ اِلَى التَّوْرَةِ وَاَمَّا كِتَابُكُمْ فَاَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ اَلْظُلُمَاتِ اِلَى التَّوْرَةِ**

رحمت میفرستد بر شما و دعای رحمت میکند بر شما از شدت گمان او تا بر او دشمنان از تاریکیها بسوزش - و هست خدا بر مسلمانان **رَحِيمًا تَحْتَهُ هُمُ يَلْقَوْنَهُ سَلَامًا وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيمًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ**

مهربان - دعای خیر ایشان و یک ملاقات کنند بخدا سلامت - و آماده کرده است برای ایشان نیک **آمَنُوا اَلَا تَلْهَكُمُ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَاَنْ تَفْعَلُوا ذَٰلِكَ**

مسلمانان مشغول نگرداند شما را اموال شما - و سرزند ان شما از یاد کردن خدا - و هر که بکند این کار **فَاُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ** زیاد و غیر میگرد و بدل یاد خدا کمتر

پس آن جا صد ایشانند زیانکاران **چو پر شد خانه می باشد بصا خجانه جا کمتر - برگ و درختان سبز در نظر موشیار**

ای عزیز انسان را چه جائت که تکر است

سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)

سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)

سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)
سوره بقره (۱۲۸)

که اول او نطفه ذلیل است از شکم تا بجنا آمده از ریه بول دو بار آمده و آخر او میت متعفن

و خود حال نجاستین - و تکبر مکن که تکبر نمر او اوصفت قادت یر است

مرا و رارسد کبر یا و منی که ملکش قدیم است و ذاتش غنی و شیطان تکبر کرد و خوار و ذلیل شد

تکبر عز ازیل را خوار کرد و بزندان لعنت گرفتار کرد و لا تمش فی الارض

مرحاً انک ان تخرق الارض و لتبلغ الجبال طولاً کما کل ذلک مکان

سیئه عند ربک مکروها و لا تصعیر حدک للناس و لا تمش فی الارض

ان الله لا یحب کل فحشاً فخوراً و اقصی فی مشیک و اغضض من صوتک

ان الذین ینسبکون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین

مباش که من ولد فلانم که فردا کی قیامت از عمل نیک پرسند نه از نسب

المنت لله که نیازم به نسب نیست و انیک به شهادت طلبیم لوح و تسلیم را

بنده عشق شدی ترک نسب کن جامی که درین راه فلان ابن فلان چیز نیست

تکبر

سوره بقره (۱۰۱)

سوره بقره (۱۰۱)

سوره بقره (۱۰۱)

سوره بقره (۱۰۱)

إِنَّ آتَاكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝ البتہ مساوات تعظیم کن
ہر آئینہ گرامی ترین شانزدہیت خدا پر ہر گاہ ترین آیتا۔ ہر آئینہ خدا وانا خبر و راست۔

اگرچہ فاسق باشند اولاد نبی کہ میت بر آویں چہ چون آیت منسوخ کلام اللہ است

الغزیر

موت بروش میکند خندہ پونی مینی کہ در چندین

مقابر و فرار خنتہ اندیر و جوان و اطفال شیر خوار۔ فَأَعْتَبُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ هَمَّتْ بِي
پس عبرت گیرید اے خداوندان دیدہ۔

کردند و نعمتہا خور وند۔ ناگاہ شربت اجل چسپیدند و حسرت ہا بروند۔ كَلَّ نَفْسٌ أَنْ يَقْتُلَ الْمَوْتَةَ وَازْمَتْ
بر نفسی چسپندہ موت است۔

بنی شس۔ و عمل کوش۔ و زوا و آخرتہ بر داریش۔ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِمَّا أَرْجَاكُمْ
اے مسلمانان۔ ہر آئینہ بعض از دواج شسا

وَأَوْلَادِكُمْ وَعَدُوِّكُمْ فَأَحْذَرُوا لَهَا ۝ بدنیاد دل نہ بندہ ہر کہ مرد است
و بعض اولاد شما دشمنان اند و حق شما پس بر سیدار نشان

کہ دنیا سر لسبر اندوہ دور و است پڑ برو باری بگوستان نظر کن کہ دنیا شیر مردان اچہ کرد

غافل ز احتیاط نفس یک نفس مباح ۶ شاید ہمین نفس نفس و اسپین بود پڑ تا کی طلبی نعمت دنیا

حشم را پڑ اول چہ نہ اموش کنی خوف عدم را پڑ ہر کس کہ دلش پاک شد از کلفت دنیا

میند بہ عیان در ہمہ جا۔ نُوْرِ قِدَمِ رَا پُوْرِ اِيْنِ دَوْلَتِ اِيْنِ نِعْمَتِ اِيْنِ حَمْتِ دُشُوْكَتِ ۶ ہند بہ کمال کاوش و حرم

سورہ (عجرا)

سورہ (شعرا)

سورہ (الانکابوت)

سورہ (غابن)

ناحق چه خوری مالِ مَتیانِ غریبانِ به مملوکن از آتشِ سوزنده شکم را به عکینِ مشوارِ منتهی ایام که باشد

شادی فراوان پس هر رنج و الم را به اگر عقل رسا داری و گردیده بنیای ابریم گنه خشک کن و دیده نام

الدنيا حيفه و طالبها كلاب ه اینها نگویند در کوه الموت و لو که تم فی بروج مشیده

و نام دار است و طالب آن سگان - هر جا که باشید در یا بشمار امگ و اگر چه باشد در محلهاست محکم -
فإذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون ه آدمی بر امگست بقا و امی
پس چون برسد آنوقت مقرر ایشان باز نماند ساعتی و نه بیش روند -

با دست تقاشانه ه درین جبهه بهار و خزان هم خوش است زمانه جام بدست و جازه بردوش است

كل شيء اِلَّا الّا وجهه ه كل من عليها فان ه وبقی وجهه ربك ذو الجلال و الاکرام

هر چیز مِلّاک شونده است مگر روی او - هر که هست بر زمین خانی شیو - و باقی ماند و سه پروردگار تو خداوند بزرگی و انعام
ه وقت است که زمین از فدا و گزیم به کاروان گشت روان با سر راه سنیریم به توشه راه نداریم و ه بی ستیام

سفر دور و دراز است چسان آه سپریم به جمع کردیم بے گو - سر و سامان لیکن به خبر کفن پاره و گر هیچ نه هم به بریم

پادشاه تا تو گرمی و جیتی و غفور به دست ما گیر که در مانده و بے بال و پریم به عاقبت خیر مگر و ان لطف است

بر عطای تو و بر لطف نبی منی گرمیم به **و حسرتا** و نیاید دور و زه عجب ناپا مدار و عجب متکا است

که در دام او چه پیرو چه نوجوان بلکه طفل شیر خوار هم گرفتار است و اے در یغای و عجب

سوره زمره در نسا (ع)
سوره زمره در نسا (ع)
سوره زمره در نسا (ع)
سوره زمره در نسا (ع)
سوره زمره در نسا (ع)
سوره زمره در نسا (ع)

بے رحم و بے وفاست کہ با کسی از چشمِ ترحم نہ مگرست۔ دنیا سرائے

ترک است۔ این را و خطرناک طے نمودن و بہ وحشت خانہ بحدی خفتن مسلمین دین دنیا

فانی و برین متیلیل زندگانی دل منہ۔ و ہرگز بران اعما و مکن۔ و باوراکِ حوال و اعمال

مذمومہ خود بسیار باید گریست و خندہ کم فلیضحکوا قالیلاً و کم یبکوا کثیراً

پس باید کہ بخندند اندکے و بگریزند بسیارے

حجتِ زندہ ولی دیدہ گریان باشد ۶ شاید مژدگی دل لب خندان باشد ۵

تا نہ گری پفل کے جو شد لبین ۶ تا نہ گرید ابر کے خند و چمن

و ترا جہتِ خور و نوش و سیر و بازی و عیاشی و تحصیلداری و تعلقداری نیا فریدہ اند

مگر بنا بر عبادت (منیخواہم تعلقدار باشم ۶ اگر باشم بجاری باشم) و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدوا

دینا فریدہ ایم جن انس اگر بلائی نگہ پرستند۔

۵ خورون برائے زیستن و ذکر کردن است ۶ تو معتقد کہ زیستن از بھر خوردن است

تا چند ب فکرِ دل خراش دنیا ۶ سرمایہ حسرت انعاش دنیا ۶ از دست مدہ شرافت اشرف خلق

ادنی تو مگرد در تلاش دنیا ۶ اگر طالبِ دنیائی رنجور شوی ۶ و طالبِ عقبائی فردور شوی

یائے خطاب

یائے خطاب

رباعی

۴
سورہ زبور (توبہ)

۵
سورہ زبور (توبہ)

عِنْدَكَ سَيِّئَاتِكَ تَوَّابًا وَخَيْرًا مَّا دُنِيَآ وَآخِرَتٍ بِهِمْ جَمْعٌ نَمِي شُونَءِ -

پروردگار تو از جهت ثواب خوب تر از جهت سزا میداشت.

حَقَّتْ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحَقَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ ه

جنت بذیل تکالیف مخفی است و دوزخ بذیل شهوات - **اورده اند** که فریبه در راه واقع شده بود تا مترودین عند المرور از آن بقبضت نفس

و نفْسٌ پُرداختند و برائے اینکه متاذبی به عفونت نشوند و شمال به مشام خود پاکشند

اذیت پذیر

سبک بدر تا خندنی - قضا را صاحب دل روشن ضمیر را در آنجا گذر افتاد و فرمود که یا ایها الناس

فضلُ راه افتاده را از زبان حاش بیانی است که خالق عالم او را اولاً غذای لطیف و

پاکیزه پیدا نموده - تا آنکه او در شکم مخلوق فرورفت و تحمیل گشت آخر از بدبوی ازان

تفر پیدا شده و نوبت با کراه رسید - درین صورت خواستگار انصاف است که

در میان ما و شما باعث این نفرت کیست - **انك في ذلك لَعِبْرَةٌ لِّاُولِي الْاَبْصَارِ**

بر آینه درین مقدمه پند است خداوند ان چشم را **و بانذرتن مال و متاع دنیا حریص مباش که بعد مرگ تو مالک مقسوم و عليك الحساب**

مال تو تقسیم می شود و حساب آن بر ذمه تو باشد **وَحَلَّالُهَا حِسَابٌ وَحَرَامُهَا كَذَابٌ - وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ه**
و حساب مال حلال و عذاب مال حرام بدم است - و خدا زودکننده حساب است -

سورة صافات

سورة نوره

سورة نوره

اگر حیات نباشد جهان چه کار آید **العزیز** دعویٰ انا ولا غیر ی بگذارد و خود را مثل

مردہ انکار **۵** ما اگر از سر من و مائی نہیم ڈ ہچونے سر بر خطِ نانی نھسیم۔

رغز ما گوئیم ز اسرارِ قدم ڈ نکتہ ما خوانیم از لوح و قلم ڈ باب و مساز خود گر خفتے

ہچونے من گفتنیہا گفتمی **۶** **لے** اِنَّا كَمْ مَيِّتٌ **۷** **لے** مَوْتُوْا قَبْلَ اَنْ تَمُوْتُوْا **۸**

ہر آئینہ تو خواہی مرد۔ پیش از مردن بمیرید۔

عیب است بزرگ بر کشیدن خود را **۹** و ز جملہ خلق برگزیدن خود را **۱۰** از مرد مکیدہ باید ہو

دیدن ہمہ کس را و ندیدن خود را **۱۱** بر تہو و تکلف نام شروع مکن۔ **۱۲**

از طلا و نقرہ گر سازند گنبد اغینا **۱۳** بر سر گورِ غریبان گنبد گردون بست

آورده اند کہ خلیفہ مارون رشید با آنکہ قصور مرتفعہ بوقلمون داشت

با حدات عمارتی بی ستون خورنق **۱۴** رونق کہ فراترا از ہمہ باشد و در بلندی سہر بر آسمان

بر او شد ہمت برگاشت **۱۵** رفعتش بر تر از گمان بودہ **۱۶** آسمان زیر آسمان بود

در منہگام نبائے این محلِ عظیم البنیان رسیع الشان از اقطارِ عالم سامان مصالح

بنیاد

لے
مردہ (از سر)

لے
نام تھری فیض النبی
ساختہ نمان
بن شدہ۔

فراہمی آمد تا چون بیکہ مجموعہ مستقیم و قدر ریفیع وید طولامی ہارون راست و بلند و دراز
۳ ۲ ۱ ۳ ۲ ۱

و بر آستغاثہ خرگاہ بے ستون آسمان استوانہ سرفراز بود رسید۔ شہرت آن در افوا

افتادہ مردم دور و نزدیک بیدار آن شتافتند و آن را اعجوبہ روزگار یافتند تا

بھلول دانانیزہ تماشائے آن رفت و بمعائنہ سراپا آن چون مردم

خردہ بین غور و تامل در گرفت ہر دو سرچوہ مذکور یکے بعد دیگرے گرفتہ بغیر تکبیر

در حرکت آورد۔ اما تھر یک میمانہ آن دستگاہی نداشتہ گو زور تمام بکار برد۔ مردم

از چگونگی تھرک و سکون پرسیدند فرمود کہ ہر دو سرچوہ طالب دین و دنیا بودم

آخر بدعائے دلی مستفید و کامیاب گشتم چون نوبت آزمائش تھرک جنبش میانہ چوہ

رسید خواستم کہ از آن سرمایہ دارین حاصل کنم آوازی از چوہ بگو شتم رسید کہ ۵

گر خدا خواہتی وہم دنیا رودون ۴ این خیال است و محال است و جنون۔ باز از چوہ

از کمالاتِ حالش در یافتم کہ با وجود آنکہ چوہ بے بیش نیستی سبب چسبیت کہ شرف ^{البتہ} _{المعنا}

مشاق دیدگشته باپنخش گفت راستی حسنه ندارم نہ پری ام نہ حورم لیکن بشیوہ راستی

جواب

کہ دارم منظور ام **ع** راستی موجب ضای خداست بکس ندیدم کہ کم شد از روست

هُدًى وَذِكْرَى لِّلْأُولَى الْأَلْبَابِ **ع** **العزیز** اعتقاد باید کرد کہ ایصالِ ثواب
برای آونون و پند دادن خداوندان خسرو را -

بر طریقه مسنون حق است و وعائے زندگان اموات مومنہ را و صدقہ و خیرات بجهت

شان باطعام و استقاء عام از انیکہ جاری باشد۔ یا منقطع و اجداث بقاع النحر و البرمشل
خورانیدن۔ نوشانیدن
نقائات نیک

پل و مدرسہ و مسجد و سرا و غیرہ نافع است اما اولی آنکہ **ع** برگ عیشی بگور خویش فرست

بفرستد کہ تو پیش فرست و سوال منکر و نکیر و سنجیدن کردار ما بندگان بر روز جزا

حق است و پلصراط بر روئے دوزخ نهند۔ تمام خلایق را از آنجا بگذرانند و جنت

و دوزخ و حوض کوثر و فرشتگان و کتب سماوی و کرامات اولیا و شفاعت

نمودن انبیا و اولیا و علما حتی اولاد خود کہ در صغیر سن میرند و صورت حسن خاتمه از

پروردگار تعالی شانہ و عذاب قبر کافران و بدکاران را و ہر چه خبر دوتی ماصالی علیہ

بارہ در ۳۳۳
سورہ زنون

والہ وسلم از علامات احوال قیامت ہمتی است و معراج پیغمبر صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بتین ظاہری و ربیہ الی

بر آسمان تا مقامیکہ خدای تعالیٰ خواستہ حق است و شریعت و صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کامل ترین شریعت ما۔

و دین و دماغ و دنیا و امت و بہترین امتہا و یاران و بہترین امتہا است صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و پیچ کسرا

بشخص لعنت نباید کرد الا انکہ نبص معلوم شود کہ (مثل فرعون) کافر و مردہ ہمچنین کسی قطعاً ہستی نتوان گفت

سوا عشرہ مبشرہ و غیر ہستی در حق کسانیکہ خبر صادق بشارت ادا نہند و اہل قبلہ اکافر نشاید گفت ہر کہ برادر

دینی خود را بجا فر خطاب کند در صورت غیر ہستی بودنش این کلام بر قابل عاید میگردد و ہر عاقل و بالغ تا وقتیکہ

عقل و حواس او پر جا باشد بر تہ نہ رسد کہ حکام دین تکلیف شرع شریف از وساطت گردود (اورودہ) اندک

مردند نا حضرت پیرستگیر می الدین جیلانی رحمۃ اللہ تا دوازده سال در بیابان و در مجاہد نفس و ریاضت

نن شاغل و بمشاق فوق العادۃ با اختیار قیام و صیام عامل بود و بتجلیات بر آن حضرت یافتی و ہر

و نکات معرفت را بمکاشفہ دریافتی شبہ در حالت جذب و شوق نورے بر آن حضرت نظر

شد کہ ہمہ بیابان مستفی و مستنیر از ان گشت و نہا اند کہ اسے محبوب حق و اسے

ضیا پذیر نورگیر

حضرت شاہ عبدالعزیز
محدث دہلوی اور
اخبار الاخبار می کتاب
تاریخ اقطاب سنی
نور گویند کہ بوس
ان دن و جن بیابان
می جویند

مقصود مطلق از میان خلق برگزیده و از مخلصان برچیدہ تکلیف شرع را از تو برداشتم و بعضی

عنایت بنا صیہ حال تو نقشِ اِعْمَلْ بِمَا شِئْتُمْ فَانْفِكَ غَفَرْتُ لَكَ

کن ہرچہ خواہی پس بدستی کہ بخشیدم ترا۔

گناہم۔ آنحضرت با سماع این ندا گفت۔ اِحْسَا اِيْهَا الْمَلْعُوْنَ۔

دور شو اسے مردود

لا اِجْرَ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ۔ تا آن نور مبدل بظلمت شد

نیت برگشت از بدی و نیت توانائی بیکجی مگر بحد و خدا کے بلند و برتر۔

و شیطان پیش آنحضرت آمد و پرسید کہ چون دستی کہ آن ندا ندا کے شیطان بود تا بد

کلمات تمکلم شدی فشر ہو و آن را کہ عیان است چه حاجت بہ بیان است تکلیف

شرع ہر گاہ از مرسلان کہ مالکان شرع اند ساقط نمی شود تا بہ استتبعان چہ رسد۔

گفت ز سہ خوش نصیبی کہ از خدیقہ من رستی ببا و لیار کہ از ولایت سرفراز بودند

مگر

از زمین فریب گمراہ کردہ ہو و ہم پس اتباع شرعیت لازم و حتمی است کہ ہمیشہ حال

واجب

ساقط نمی شود) و در پس ہر مسلمان اگر چہ صالح نبود نماز جایز است و در حالت

مستی و بیہوشی اگر کسی کلمہ کفر گوید کافر نگردد و گناہ ہائے کبیرہ مومن را از ایمان

خارج نکند و سوال حق تعالی که در دنیا چه کردند حق است و ائمه اربعه ^{علیهم السلام} برحق و

حقی و شافعی و مالکی و حنبلی

در روشگانی فقه ماجور و مشاب اند- و از دلائل کلامیه و تدقیقات فلسفیه خود را

کلام عقلی کلام باریک منطق

در ورطه حیرت و تذبذب میفکن و بر عقاید اسلام و قواعد عدالت و بر طریقه سنیّه

اہل سنت و جماعت قایم و ثابت قدم باش و سلامتی ایمان در میان بیم و امید است

و تصدیق منجّان و کاهنان در خبر غیب کفر است و نیز می خوردن را جایز و ناستن

و تبار با نسن ^{لعلهم} یا ایها الذین آمنوا انما الخمر و المیسر و الالانصاب و الالاکم رجز

اے مسلمانان جز این نیست که نمر و قمار و نشا نهائے محبوبان باطل تیره هائے فال پلید است

من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلکم تفلحون و انما یرید الشیطان ان یوقع بینکم

از کردار شیطان است پس اجتناب کنید از او تا بود که شمار تنگ نشود جز این نیست که میخواهد شیطان که باندازد در میان شما

العداوة و البغضاء فی الخمر و المیسر و یصدکم عن کراهة اللہ و عن الصلوة فعلتموهن

و دشمنی و ناخوشی بسبب نمر و قمار و بار و شمار از یاد خدا و از نماز پس ای احوال شما باز ایستادید -

روزی یهودی بگریخت حضرت علی کرم الله وجهه رسید و عرض نمود

که بعثت و نشتر و ظهو و حشر قابل اعتبار نیست و نه پیش عقلا تصدیقش بپایه ثبوت می رسد

محض امر خیالی است پس دنیا جا عیش و عشرت و مقام خوشی است - بخورد و بنوشد

ع
سورۃ المائدہ

یا میان ایشان مودت کرد و دروغ مصلحت مہینہ بہ از راستی فتنہ نگیز

اور وہ اندک شیخ شیوخِ ماجست محبوبِ بجانِ غوثِ صمدانی سید

عبدالقادر جیلانی رحمۃ اللہ علیہ باسترضا و استجازتِ مادرِ مشفقہ خودش در ایامِ طفولت

بغرض تحصیلِ علمِ دینی بپراہِ قافلہ بارادہ بغداد برآمدند۔ بہنگامِ ترخیصِ والدہ ماجدہ

انحضرت چہل دینار کہ از ترکہ والد ماجد حضرت مدوح بود زیر بغل در جیبِ آستین

قباد وختہ وصیتتی نمود کہ ای جانِ مادر تا آنکہ باشی راسخ باش۔ و بجز رہت گوی

صرف دروغ گوی۔ بعد طے شدن منازلِ قافلہ مذکور بمقامِ خطرناک کہ کہیں گاہِ قطعِ الطریق

در اہرنان بودند و آمد۔ قضا را سیہ درونان از این حال خبر داشتہ بر سرِ قافلہ قناد

و بر مالِ مردم تاخت آورده بگی بغارتیند۔ الحکم اللہ حضرت مدوح از دستِ انہا نجات یافتند

و مالش محفوظ شدہ رہنے از آن میان پیشِ حضرت رسیدہ بدریافتِ مقدال

موجودہ شان پرداخت۔ چون سینہ آن روشن ضمیر ہرچو آئینہ صفائی میداشت

از کیفیت دینار مطلع نمودند آن تیره باطن کو چشم - بر راست گوئی و بر سادگی مزاج شان

متعجب شده محو گشت و راه منزلِ خودش گرفت تا بدگیر شرکائش از این حال خبر پانده

آنها کی بعد دیگرے برائے آزمائش خدمتِ حضرت رسیده از موجودگی دینار با

مستفسر شدند پیر روشن دل از حالات آن کما حقہ بلا کم و کاست چنانکه بشخص اولین

بیان فرمودند همچنان بسوال دیگران ہم برداختند کہ حرفی غلط حسب فرمان و وصیت

مادر شان از زبان بر نیاید - بر اندام شان نیز لرزه افتاد به عجب و حیرت تا مہ بر منزل گاہ

خود رفته بقتیم مالِ عنینت مصروف شدند - درین آوان سرخیل آنها با سماع حالات

عجیب و غریبہ بہ پرسید کہ مالِ جملہ مردمانِ قافلہ بدست افتاد یا چیزی از آن هنوز باقی است

گفتند جوان سپرے را دیدیم کہ صورتش همچو خورشید تابان و درخشان است - از موجود

دینار ما واقف نموده - احتمال بردروغ و استهزا کرده نظر بایش نکردیم - و از دست

تقص دینار نجات بخشیدیم - جملہ قطع الطریق حسب فرمانِ خسریل خود آن خوش سپر

پیش او گرفته بودند تا آنکه سیار را تخمین دینار ماکه در جیب بفل خود میداشتند بدستش

تحویل نمودند- آنها دست بدندان شده و سرور گریبان انداخته در مدحش زبان رانند

فی الجمله سرخیل مذکور باز جانب حضرت مخاطب شده عرض نمود که ما عارت گرانیم قطع الطریق

پیشینه ماست- چرا افتاد حال کردی- و مال منحنی با پیش نمودی- ارشاد فرمود که برگفت و نصیحت

مادر عزیزم عمل کردم تا کار از دست نرود- و از جاده صداقت متجاوز نباشم- چون این

شنید برترسید و بر کردار خود نادم گشته عرض نمود که تو از گفته مادر خویش برگشتی و اے

بر حال ماکه خلاف حکم احکم الحاکمین عمل میکنیم- غرض بر دست مبارک حضرت مدوح

توبه کردند و همه اسباب غارتیده را بر دمان قافله و نیز مال پیر ستگیر باز دادند تا آنکه

حضرت مدوح با قافله مع انجیر به منزل مقصود رسیدند **زهی کرامات**

و خرق عادات که در آن صغرسنی دل عالمی مسخر نمودند تا در میان اسلام فریقی است که

از فضایل و بزرگی شان منکر و بغض وافی میدارد- و فریقی هست که روایات بے دلیل

و بغير ثبوت بيان کرده عوام را گمراه و بر آن حضرت اتهامات ميکنند و فریقي هست که بر جاوده

مستقیم قایم و فضایل حق را قایل است درین امر طول کلامی مقصودم نیست خدایتعالی

هر که را خواهد راه صواب نماید - يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ اَمَا از جاوده

راه می نماید هر که را خواهد بسوخته راه راست

اعتدال متجاوز مشوع - ع که حفظ مراتب نکنی ز نديقی کُلُّ حَبِيبٍ بِالَّذِي هُوَ فَرِحُ حُونَ

بسره گروهي با نچه نزد ایشان است شادمانند

روزه حضرت شیر خدا علی مرتضی کرم الله تعالی وجه بیان فرمودند که

العزیز

با کسی کار نیک و بد درین عالمی نکرده ام - آهنا عرض نمودند که یا امیر المؤمنین اگر با دیگران

بد نکردی هر آئینه خیری کرده باشی - باز سومی یاران مخاطب شده اصراراً فرمود که خیر

با دیگران کردم و نه کار بد انچه کردم متعلق از نفس خود است بمصدق

اینکه من عمل صالحاً فلنفسیه و من اساء فعلیها اه العزیز از حضرت تعان
هر که بکند کار نیک پس نفع او راست هر که بد کاری کند وبال بر دیت.

حکیم منقول است که من از چهار صد کتب پنج امر برداشتم - سه یادداشتی و دو فراموش

کردنی - انچه یادداشتی است مرگ - و خدا - و کسیکه با تو احسان کند - انچه فراموش کردنی

۴
سوره (العزیز) (تفسیر)

۴
سوره (العزیز) (تفسیر)

احسانے کہ باکے کردہ باشی۔ و بدی کسیکے باتو کردہ باشد۔ **العزیز** بگذرا موخلاق

کہ بی گذر و بحال خود۔ و مباشرت مغالی از تفکرات و اعتراضات بر امور قضا و قدر زیر که در

طرقه العین خدائے جلشانه تغیر میدد از حالی بحال دیگر۔ پس اعتراض و تفکر تو بیجا خواهد بود

چشمزدن
 ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لِكُلِّ بَدِيعٍ زِيْرًا كَمَا زَمَانَةٌ عَيْنِ شَيْءٍ خَدَاتِيْعَالِيْ اِسْتِ
 و مژد پیزے که ترا دانش آن نیست -

لهذا بقضا و قدر راضی باش۔ هر نیکی و بدی که بتو رسد از خدایتعالی دان -

سزشت مابدست خود نوشت ۴ خوشنویس است و نخواهد بد نوشت

وَالْقَدْ سَخِيْرَةٌ وَشَرِيْعَةٌ مِّنْ اِلٰهٍ تَعَالٰی فَلَنْ يَّجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا وَّلَنْ يَّجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَخْوِيْفًا

خیر و شر تقدیر از خدایتعالی است۔ پس نخواهی یافت آئین خدا را تبدیلی و نخواهی یافت آئین خدا را تغییر۔

هرگز ندی رسد ز خلق مرغ پاک که نہ راحت رسد ز خلق مرغ۔ اگر چه بندگان را نیز تقدیر

قدرتے و اختیارے داده اند که بر آن کار میکنند و ثواب نیکی و عذاب بدی یابد۔

اما از نیکی خدایتعالی راضی بود و از بدی نہ۔ اگر طاعت کنی تو نقیص از خدایتعالی

دان۔ و اگر گناه از تو صادر شود بنفس خود شمار کن ۵ نیکی و بدی که در نهاد شبر است

۵
 صفحہ ۳۵ (۳۴)
 ۵
 مکرر (تغییر)

۵
 مکرر (فاصلہ)

شادی و غمی که در قضا و قدر است ؛ با پرخ مکن حواله کاند ر و عشق

چرخ از تو هزار بار بجیایا ره تراست **الغرض** تعظیم کن علماء را

که تعظیم اهل علم کامل سازد ایمان را - و استهزائے شریعت کفر - و امانت کنندہ علم ختم

خدا و رسول است - علم دین بیا موز که عمل جاہل مقبول نیست - علم دین فقہ است و تفسیر حدیث

ہر کہ خواند غیر از این گرد و خمیث ؛ چون دانستی عمل کن کہ علم بی عمل - و عمل بے علم خیا کہ

باید متوجہ نمید ہد عالم بے عمل کورسیت مشعلہ دار - علم را ہرگز نیابی تا نباشد شش خصا

حرص انہر نیم کامل جمع خاطر کل حال ؛ شفقت استاد باید ہم سبق یابی علم

لفظ را تحقیق خوانی تا شوی مرد و کمال ؛ انگس کہ بدانند و بدانند کہ نداند ^{قطعہ}

اسپ طرب خویش بر افلاک دونا ؛ انگس کہ بدانند و بدانند کہ بدانند

انہم خوک لنگ بمبزل برساند ؛ انگس کہ نداند و بدانند کہ بدانند

در جہل مرکب ابد الہیہ ہر بماند - **فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا**

پس ہر کہ بینا شد پس نفع آرد او ہر کہ نا بینا ماند پس زیان برد

علم و عمل

سورۃ و انعام

وَمَنْ كَانَ فِيهِ مِنْ آلِ الْكَافِرِينَ فَهَذَا مَثَلٌ يُقَالُ لِمَنْ كَانَتْ يَدَاؤُهُ أَلْوَنًا مِنْ بَاطِنِهِ أَلْوَنًا وَمَنْ كَانَتْ يَدَاؤُهُ أَسْوَدًا مِنْ بَاطِنِهِ أَسْوَدًا وَمَنْ كَانَتْ يَدَاؤُهُ كَالسَّيِّدِ فَكَذَلِكَ

سوره بقره (۱۰۵)

و هر که باشد در دنیا کورسے وے در آخرت نیز کوراست و خطاکننده تراست راه را -
و از تعلیم و مطالعه چند کتب ضروریہ قانع مباش و حتی الوسع در تالیف و تصنیف

و گیر خود را مستعد و آماده مدار - و همت بر گمار که چیز بکار آید بضمنش از معاینه دیگر

نسخجات مستفید و مستفیض باشی - و از تفہیم و وقوف مضامین تازه سواد عظیم و

و مهارت کلمی حاصل کنی - بجلا فاش از مشغله و فکر سخن سنجی و موشگافی محترز باش
لا یعنی

که تو ضیع وقت و تخلیه و ماغت نشود و بکارت نخورد - **كُلُّ يَوْمٍ تَعْمَلُ عَلَى شَأْنِكَلَيْتَهُ**
ہر کسی کار میکند بر طریقہ خود -

سوره بقره (۱۰۵)

الشَّعْرُ كَلَامٌ مَحْسَنٌ حَسَنٌ وَقِيحُهُ قِيحٌ الْعِزُّ عِزٌّ همیشه با وضو باش که وضو را سلاح
شعر کلام است بہتر است و قیح او بیح -

شکوہ (۱۰۵)

مومن میگویند کسیکہ با وضو باشد شیطان از او میگریزد - مادامیکہ مومن با وضو باشد

خدایتعالی او را دوست میدارد - **وَأَللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ** مسواک را ترک
و خدا دوست میدارد پاک باشندگان را -

سوره بقره (۱۰۵)

مکن - مسواک را از یک وجب زاید مدار - و از جانب عرض مسواک کنی نہ از
بالشت عرض دندان

شکوہ صفحہ (۱۰۵)

طوش - و استعمال مسواک فواید کثیرہ دارد - بجمہ آن دو رکعت نماز با مسواک برابر است

بابت نماز کعت بے سواک) الخ ہر گاہ وضو کنی متوجہ قبلہ شوی بعد تم آن نظر سوی آسمان کنی و

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ

گو اہی میدہم کہ نیست هیچ معبود مگر اللہ تعالیٰ او یکتا است و شریک او دیگر نیست گو اہی میدہم کہ محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) بندہ و رسول او است
بخوان ثواب بسیار یابی و این دعا خوانی کہ اَللّٰهُمَّ كَمَا طَهَّرْتَنَا بِالْمَاءِ فَطَهِّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ
خدا یا چنانکہ ما را آب پاک کردی همچنان از گناہان پاک کن۔

چون برین دعا اومت کنی بہشت دروازہ بہشت بر او کشادہ شود و خدا تعالیٰ گناہان می بخشد

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ

اے مسلمانان چون برخیزید بسوئے نماز پس بشوئید روی خود را و دستہائے خود را تا آرنج
وَأَمْسُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ
و مسح کنید سر خود را و بشوئید پایہا خود را تا پشتانگ۔

برسد۔ در آنوقت سخن مگو۔ جو اب اذان سنت است آنچه موزن میگوید تو نیز جواب آن

وَبِوتِ حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ وَحَتَّى عَلَى الْفَلَاحِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ جَوَابِ

بعزمت اوان بن ماجہ۔ اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدُّعَاءِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ

اے مالک این طلب کاملہ و رحمت قائمہ ہستی
اَسْتَسِيْدَنَا مُحَمَّدًا وَالْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَالذَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ وَانْعَمْتَ مَقَامًا

بدہ نزار محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) را وسیلہ و بیخس اور افضلیت و درجہ بلند و برانگیز اور اہم مقام
محمودین الذی وعدتہ و اذرفنا سئلتمہ یوم القیامۃ انک لا تخلف المیعادۃ الخ
محمود کہ وعدہ کردہ تو او را و نصیب کردان ما را شفاعت او روز قیامت بدہ شیکہ تو علان خواہی کرد و وعدہ را۔

سورہ بقرہ (۲)

مشکوٰۃ صفحہ (۱۱)

مشکوٰۃ صفحہ (۱۱)

مشکوٰۃ
منوره (۱۹)

ربا جماعت) نماز فرض گزار در آن افضل است و آخر وقت مکروه - چون آواز اذان

فرض امر حق تعالی است قول فعل سول صلی الله علیه وسلم

بگوش تو برسد - کارهای خود بگذار - و به نماز مشغول شو - و نماز را بروقت با ادب و شیط

بجا آر نماز بشرطی چون برق تابنده با آسمان رود - و نماز بکره هیت با آسمان راه نیابد - با

بروئی گزارنده برزنند - بوقت نماز از جمیع اندیشه ها دل خود را پاک ساز - و با خشوع

و خضوع ادا کن و یقین دان که خدایت را می بیند - و نماز بغیر حضور قلب نفع نمی دهد مشغولی

پاره از گوشت در پهلوی تو بزرگتر داند و ورق از خوی تو بزرگتر آن گوشت را دل خوانند

مشکوٰۃ
منوره (۲۰)

استین بر بیدلان افسانده بزرگتر است بی سبب کجا بزرگتر است و معنی است آن دل کجا

بسیج مشکل نیست جز بیچاک دل عجل حیران است در ادراک دل

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ؕ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ؕ

روزی که فایده ندهد مال و فرزندان و لیکن صاحب فایده آن بود که با او پیش خدا دل بی عیب را -

لَا يَصْلُقُ إِلَّا بِحُضُورِ الْقَلْبِ ؕ نماز خواص همین است الصلوة عماد الدين

نیست نماز مگر بحضور قلب نماز ستون دین است

و مدار دین بر نماز است - نماز بارگرا ن است - اگر از عهدۀ نماز بر آیدی - هر چه

مشکوٰۃ
منوره (۲۱)

مشکوٰۃ
منوره (۲۲)

بر تو آسان شود - الصلوة مع حراج المؤمن - آندہ - فرق میان مؤمن و کافر صرف نماز است
نماز مسجد حراج مؤمن است -

(کیکے سے نماز عمدتاً ترک کند اور انہدیب امام شافعی زجر نموده شود اگر توبہ نماید بہتر والا واجب القتل)

مردم از بے نمازی نفرت میگیرند - و از بے نمازی خوک بہتر است - نماز را ہرگز ترک

سَبَّاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ آثَرِ السُّجُودِ ۝ بوقت نماز نظر بسجدہ گاہ خود کن و لو بہر ض
نشانی صلح ایشان در روی ایشان است از اثر سجود -

حضور قلب فی الحال ترا حاصل نباشد - امید است کہ آئندہ خدا تعالیٰ خواہد بخشید

و کم از کم بوقت تکبیر تحریمہ حضور قلب کافیت - و لے پنجگانہ نماز را ترک کن

از قضا و اہتر و ان - علی الخصوص نماز در میانی را سخا ہد ار اگر چه در نماز وسطی مثل شب

اختلاف است لیکن جامع عصرت حافظ الصلوات والصلوات الوسطی وقوموا لله قانتین ۝

تقدیر کنید بر ہمہ نماز ہا در نماز میانہ یعنی خصوصاً نماز عصر بایستد بر آغوش نماز بردار
باید کہ نماز پنجگانہ بگذاری و حفاظت آن کنی - و بر بے نمازی سخت وعید ما وار د شدہ

بعده نماز فرض ۳۳ مرتبہ - سُبْحَانَ اللَّهِ ۳۳ مرتبہ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۳۳ مرتبہ اللَّهُ أَكْبَرُ ۳۳ مرتبہ
غلا تعالیٰ پاک نتروتا لاین شاطحات لاین شاطحات خدا بزرگ است

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بخوان - و بعد ادا می نماز دستہا بزار و در عابکن کہ کیفاً نماز من متبول گردان
از خدا آمرزش بخوانیم -
خدا یا

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

وَقَالَ رَبُّكَ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّي أَنَا رَبُّكُمُ الْكَرِيمُ
گفت پروردگارشاد ما این بجناب تا قبل که دعا شمارا -

إِنِّي قَرِيبٌ مُسْتَجِيبٌ ۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعٌ الدُّعَاءِ ۗ وَدَعَا بَعْدَ نَازِئَاتِهَا
هر آنکه در دعا نشنید پس بپایان دعا - هر آنکه چون دعا شنیده دعوات

وَرَسَانِ بِأَنَّهَا يَأْتِيكَ بِهَا وَتَقُولُ دُعَاءُكَ ۚ وَتَقُولُ دُعَاءُكَ
در سان باش که یا قبول درگاه شد یا نه - و مایوس مشو و امید قبول بدار
تا امید بشوید از رحمت خدا - هر آنکه خدا

يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۚ رَابِعِي ۚ
می آمرزد گناهایان را همه یکجا - هر آنکه خدا همانست آمرزگار مهربان

بَارِعِي ۚ بَارِعِي ۚ بَارِعِي ۚ بَارِعِي ۚ بَارِعِي ۚ
گر کافر و کبر پستی باز آید این در که مادر که نمیدی نیست
صد بار اگر تو بشکستی باز آ

چون نماز ادا کردی در هر فعل و حالت از یاد رازق و آفریننده و آمرزنده ما غافل مباش
فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِمَّنْ ذَكَرَ اللَّهَ وَإِنَّكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۚ
پس وای سر سخت دلانرا که رد بگردانند از یاد کردن خدا آنگونه در گمراهی آشکارانند -

فَرُومِيرُودٌ مُتَّحِيَاتٍ اسْتَدْرَأْنَ كَلَّا إِنَّ اللَّهَ وَچون بر می آید معنی ذات
در آن کلا الله نگاهدار - که او تعالی شانه روزانه بر ما بحساب احسانات

يَكُنْ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۚ هِرْخَنْدِ كِه مَعَاوَضَهُ احسان
نیست جز آن نیکو کاره مگر انعام بسیار

احسان هست و لے با خدا تعالی احسان نمودن از طاقت بشری دور - و امکانی ندارد

سوره بقره (۲۴)
سوره بقره (۲۵)
سوره بقره (۲۶)
سوره بقره (۲۷)
سوره بقره (۲۸)
سوره بقره (۲۹)
سوره بقره (۳۰)
سوره بقره (۳۱)
سوره بقره (۳۲)
سوره بقره (۳۳)
سوره بقره (۳۴)
سوره بقره (۳۵)
سوره بقره (۳۶)
سوره بقره (۳۷)
سوره بقره (۳۸)
سوره بقره (۳۹)
سوره بقره (۴۰)

سوره انفاس (۱۰۸)

اَنَّا زِيَادٌ مَحْسِنٌ حَقِيقِي خُودِ غَافِلٍ نَبُودُنِ عَيْنِ عِبُودِيَّتِ اسْتِ فَاذْ اَقْضِيْتُمُ الصَّلَاةَ

پس چون نماز تمام کر وید
فَاذْكُرُوا لِلّٰهِ قِيَامًا وَّ قُعُودًا وَّ عَلٰی جُنُوبِكُمْ فَاِذَا اطْمَآنْتُمْ فَاَقِمُوا الصَّلَاةَ

پس یاد کنید خدا را ایستاده و نشسته و بر پهلو و پیش
پس چون آرامیدید بر پا کنید نماز را
اِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلٰی الْمُؤْمِنِيْنَ كِتَابًا مَّقُودًا وَّ اَللّٰهُمَّ يَا مُجِيبُ الْاَحْوَالِ حَوَالِ الْبِحْسَنِ حَوَالِ
هر آئینه هست نماز بر مومنان فرض وقت معین کرده شده۔ اے خدا اے برگرداننده حالات برگردان حالات مرنجوبی
و در روز جمعه غسل سنت است غافل مباش که شب جمعه و روز جمعه مورد رحمت الهی است

تعالی شانه۔ و بعبادت بعبود حقیقی مشغول باش۔ و درود شریف بکثرت بخوان و صلوة ابیح

هم ادا کن۔ و سوره کهف قرأت نما تا از فتنه مسیح و جال امین باشی و هر گاه مسجد داخل نشی

اولاد و رکعت نماز تحیت مسجد ادا کن و نیت اعتمکان بساز و سوائے۔ قَالَ اللّٰهُ وَّ قَالَ الرَّسُوْلُ

فرموده خدا و فرموده رسولا
سخنی از امور دنیاوی بزبان میار۔ هر که در مسجد سخن گوید حشاشت پا مال میگرد و چنانکه

آتش۔ هیزم را می خورد۔ تا مدتیکه در مسجد بلا تکلم در انتظار نماز باشی گوید در عین نماز بود

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ

اے مسلمانان چون خوان داده شود برای نماز برو جمع۔ پس سعی کنید بسوئے یاد کردن خدا و بگذارید خرید و فروش
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ
این بهتر است شمارا اگر میدانید۔ و یاد کنید خدا ایتعالی را بسیار تا شمار راستگار شوید۔

سوره انفاس (۱۰۸)

و پیش از طلوع و غروب آفتاب کم از کم از تیر دل صد بار استغفار کن که تقصیرات گزشتہ

تلافی شود إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ إِنَّ رَبَّكَ لِلذَّيْبِ

بر آئینه خدا دوست میدارد و توبه کنندهگان او دوست میدارد و پاک شوندگان - هر آئینه پروردگارتو آنا را

عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ تَوَّابُونَ مِنْبَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلِحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْبَعْدِهَا

که کار بد کردند بنا و انی باز توبه کردند بعد از آن و شایسته کار شدند هر آئینه پروردگارتو بعد از این توبه
لَغَفْوَسٌ رَحِيمٌ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوَّابُونَ إِلَى اللَّهِ تَوْبَهُ نَصُوحًا

آمرزگار مهربان است - اے مسلمانان رجوع کنید بسوئے خدا رجوع خالص -

العزیز در نوافل فاضل ترین عبادتها تلاوت قرآن مجید است - روزی بعد نماز صبح

سه باره - یا دو باره - یا کم از کم یک باره - تلاوت قرآن بکن آن قرآن الفجر کما مشهوراً

هر آئینه قرآن خواندن فجر را عافتر شویند

وَلَوْ سَلَّمْنَا أَكْرَبًا رُوْنِيَا مَوْحُو بَاشِي بَدْرَجُهْ اخیرو و دست آیت بلا مانعه خوانده باشی - و

و اگر تسلیم کنیم

بمجلس سترت قرآن بلا تکلم سماعت کنی - و ثواب آن یابی - و مورد رحمت الهی تکلم

شانه باشی وَاذْأَقْرَأِ الْقُرْآنَ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ه

و چون خوانده شود قرآن پس گوش بنید بسوئے آن و خاموش باشی تا مهربانی کرده شود -

فروای قیامت ستر آن مجید بسکلی محبت شفاعت تو از خدا تعالی خواهد کرد - و در سایه

عرش خواهی بود - و در ابتدای تلاوت قرآن اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

سوره بقره (۱۰۰ بار)
سوره آل عمران (۱۰۰ بار)
سوره اعراف (۱۰۰ بار)
سوره انفصیل (۱۰۰ بار)
سوره نمل (۱۰۰ بار)
سوره صافات (۱۰۰ بار)
سوره صافات (۱۰۰ بار)
سوره صافات (۱۰۰ بار)
سوره صافات (۱۰۰ بار)
سوره صافات (۱۰۰ بار)

سوره بقره (۱۰۰ بار)
سوره آل عمران (۱۰۰ بار)
سوره اعراف (۱۰۰ بار)
سوره انفصیل (۱۰۰ بار)
سوره نمل (۱۰۰ بار)
سوره صافات (۱۰۰ بار)

خواندن سنت است **فَإِذَا قُرَأَتِ الْقُرْآنُ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ**

پس وقتی که خواهی قرآن خواندن پناه طلب کن بحد از شیطان رانده شده -

و در ابتدای سوره **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** خواندن هم سنت است و کوشش سعی

نما در ادائیگی حروف تا از مخارج شان ادا کنی **وَ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ تَنْزِيلًا** قرآن را مثل

در تریل کن قرآن را بواضح خواندن -

نفس کعبه مشاهده و معاینه نمودن عبادت است **مُحَدَّثَاتٍ** سراپا و های قرآنی

چه دلبر اند که دل می برزند **پهانی** و بے وضو مسرت آن مکن **لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ**

که دست نیرساند بان مگر پاک گرد

و بر نکات و معنی اش نگاه دار - و برو عید از قهر کبرائی پناه جو و زونخ هر سان باش هر

از دوزخ ترسان باشد - او را خدا تعالی از آتش دوزخ خلاص دهد - و برو عده های از خدا

خواهان بهشت باش - **إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِعَادَ الْعَزِيزُ** با وضو بخواب

بدستیکه خدا ایتما خلاصت می کند و عده را

که روح مومن بعرشش میرود - و بعد نماز خفتن - پیش از خواب

آیت **الْبُدْنِيِّ** تا **وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ** بخوانی - و رو بقبیل خود

و او بلند و بزرگ است

آیه کرسی

و دست راست زیر روئے خود بگذار می - و چون از خواب برخیزی

سوره بقره (۲)

سوره بقره (۳)

سوره بقره (۴)

سوره بقره (۵)

سوره بقره (۶)

سوره بقره (۷)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ يَا سُبْحَانَ اللَّهِ

شکر خدایتعالی است که او ما را بعد مردن زنده کند و بجانب اوست رجوع - خدا پاک است
گبو و دست خود را در هیچ طرف آبه نمیدازد - تا آنکه سه مرتبه آنرا نشوئی - زیرا که نمیدان

۴۳
شکر خدایتعالی
۴۴
شکر خدایتعالی

در منام دست تو بجا بود **العزیز** آخر شب بیدار باش که آنوقت رحمت آبی است
خواب

تعالی شانه هر که در آنوقت در خواب است - از رحمت خدایتعالی محروم است - ۴

صبح صادق مرهم کافور دارد در عیال ۴ اگر علاج زخم عصیان میکنی هشیار باش

تو در خواب غفلت هستی و خدایتعالی بیدار - لَا تَأْخُذُهَا سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ
نگیرد او را غنودگی و نه خواب -

پس میان نخته و بیدار محبت چگونه تواند شد - لهذا همواره سحر خیزی عادت کن از

و عاغافل منشین ۴ هر کان سعادت که خدا داد بجا نطق از او در شب تا رود عا سحری بود

هر چند که در در درومی افزاید - و در دندم می نماید - مثل مار و دم بریده و مردمک

مار گزیده پیچ و تاب میخورد ۴ کجا روم حکیم حال دل کز او گویم ۴ که گشته ام ز غم و جور روزگار ^{ملول}

۴ مراد دست اندر دل اگر گویم زبان سوزد و پا و گردوم در کشم ترسم که مغز استخوان سوزد

۴۳
باید که در
سوره زبور

۵ از آن گریبان است چشم من که از لوح وجود خود به بشویم نقش خویش صورت آن یار بر بندم

مگر اینقدر دانم که دعای هنگام در و مقبول و مدعا زود حصول میشود. یارب دعا من خیرین کن

خسرا بارسول کن و این عار اقبال کن

عید کسان بغیره شوال میشود و عید من آن زمان که بنیم جمال دست و آس مقصد جان و مطلب دل

مطلوب دل از در تو حاصل و مشکل تو چه آسان و آسان بغافل مشکل و آسای فراق تو یار دیرینه

غم تو غم کسار دیرینه و درد تو همان هر روز و داغ تو یادگار دیرینه

رَبِّ اَوْ زِعْمِي اِنْ اَشْكُوْكَ فَعِنَّا الَّذِيْ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى الْاَلِدَةِ

ای پروردگار من الهام کن مرا که شکر این نعمت تو کنم که انعام کرده بر من و بر پدر و مادر من

وَ اَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَاَدْخِلْنِيْ بِرَحْمَتِكَ فِيْ عِبَادِكَ الصَّالِحِيْنَ

و الهام کن که بجا آید که در این دنیا که خوشنود شوی بان و در آرزو رحمت خود و زوره بندگان شایسته خویش -

۵ ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست و در حضرت کریم مناچه حاجت است

جان جهان نماست ضمیر منیر دوست و اظهار احتیاج خود آنجاچه حاجت است

۵ چون کل منبش ما خاک در که تو بود و کجا رویم بفرما از این جناب کجا

سوره زمر

۵ آنجا که لطف شامل خلقِ کریم‌نست و جرمِ گزشته عفوکن و با جرمِ پیرس ۵
 دل‌گفت و صالمش بدعا باز توان یافت و عمرسیت که عمرم همه در کار و عارف ۵
 دست از طلب ندارم تا کار من بر آید و یا جان رسد بجانان یا جان ز تن بر آید
 ذوقی چنان ندارد بے دوست زندگانی و بے دوست زندگانی ذوقی چنان ندارد ۵
 آنچه از بار غمش بر دل مسکین‌نست و برود دل ز من و از دل من آن نرود ۵
 شنیده ام سخنِ خوش که پیر کنعان گفت و فراقِ یار نه آن میکند که بتوان گفت ۵
 گر یک شب بے دست من افتد بخار من و مشکل بود که دانش از کف رها کنم ۵
 دی‌گفت طیب از سر حسرت چو مرادید و مہیات که در دو تو ز قانونِ سفارفت باعی
 تا طن نبری که از جهان می‌ترسم و از مردن از رفتن جان می‌ترسم و مردن چو حقیقت است از آن ^{نست}
 چون نیک‌ترستم از آن می‌ترسم و ۵ رسیده مرده که آیام غم نخواهد ماند
 چنان نماند و چسپین نیز هم نخواهد ماند و بقین می‌پندارم که هم درین نزدیکی دعای ما

اثر آید- و سرین بر آن در آید- آمین ۵ یا بِنِیَّ اللهُ اَلَسَّلَامُ عَلَیْكَ

روضه مقدس

اِنَّمَا الْفَوْزُ وَالْفَلَاحُ لَدُنَّكَ ۖ بِسَلَامٍ اَدْمُ جِوَابِمُ دَه ۖ مَرْمِیْ بِرِوَالِ خِرَابِمُ نَه

بس بود جاہِ احترامِ مرا ۶ یکِ علیک از تو صد سلامِ مرا ۶ زاریِ من شنو تحکم کن

گریه من نگر تبسم کن ۷ لب بجنیان پے شفاعت من ۸ منکر و گناه و طاعت من

الغریز محبت سه قسم است - اولاً مثلِ درد که تکلیف میدهد و ایدامیر سازد

و آن محبتِ ما سوا الله است - دوم مثلِ دار و ک تلخ است دفع مرض - گاه بگاہ

ضرورتِ آن می افتد - سوم مثلِ غذا که بغیر آن گذیرے نیست - پس اگر تو

با خدا تعالی و رسول مقبول علیه الف الف صلوة و سلام - اعلیٰ ترین محبت مثل غذا

(که بدون آن رستگاری نیست) بدل داری ایمان تو کامل است - و اگر

قسم دوم مثلِ دار و نمیداری از حسن خاتمه تومی ترسم - هر قدر که محبت

میداری - همان قدر یادش می کنی - مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا كَثُرَ ذِكْرُهُ

هر که محبوب دارد و پذیرد بسیار می کند ذکر او

ع چراغِ خانه دل روئے یار است ۵ دانه چون اندر زمین پنهان شود
 بعد از آن آن سرسبزستان شود قطعه ای از کرمت امیدوارم ۶ جز در حمت تو کس ندانم
 رحمی کن و دستگیر من شو ۶ برتست حواله جمله کارم رباعی یارب تو کرمی و رسول تو کریم
 صد شکر که هستیم میان دو کریم ۶ ما را چه عنیم روز قیامت باشد
 سلطان چو کریم آمد و دیوان چو کریم ۵ حبرم ما پیشه رحمت تو هو است
 در هوا پیشه مستقیم کجاست رباعی شاهزکرم بر من دلش نگر ۶ بر حال نخسته دلش نگر
 هر چند نیم لایق بخشایش تو ۶ بر من منگر بر کرم خویش نگر رباعی با رحمت تو من از گنه نشتم
 با توشه تو زرنج ره نندیشتم ۶ گر لطف تو ام سپید روا انگیزد ۶ یکندره ز نامه سیه نندیشتم
 مشومی بر کجا آب روان حضرت بود ۶ گریه من باعث رحمت بود
 نه که نالان است بیش از چو نیست ۶ چو نال دل ننال خوب نیست
 تا نگرید کودک حلوا فرودشش بحر بخشایش منی آید بوجوشش

ع
سوره زمر (۱۰۱)
انفیک
ع

ادْعُوا رَبَّكُمْ خَوْفًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۝ وَأَدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۝
یا کنید پروردگار خود را زاری کنان پوشیده از مردمان بر آئینه او دوست ار از گذرندگان را - و بپرستید او را ترس و امید
إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَأَذْكُرْ رَبَّكَ ۝ وَفِيكَ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۝
هر آینه نجشایش خدا نزدیک است از نیکوکاران یاد کن پروردگار خود را در ضمیر خود بزاری و ترسکاری و یاد کن
وَدُونَ الْجَهْرَمَنِ الْقَوْلِ بِالْغُدُقِ وَالْأَصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْعَافِينَ ۝
پروردگار خود را بکلام پست ترا از بلند آوازی با داد و شش با نگاه و مباحث از غافلان -

خیال کن

مذبح می شوند چون آنها را عموماً عادت سحر خیزی است - او تعالی شانه در تو آلوده و ناسل

خیله خیر و برکت داده - با وجودیکه ماده اش یک یا دو بزغاله می زاید و همیشه کور با موجود

می باشد خوشتر آن باشد که سر و لب بران بگفته آید در حدیث دیگران

و بگلاش

تحفیف تولید سگان را بنحو ابیدگی دم صبح - سبب است بین ماه

آن بھر دفعه چهار پنج پنج تولد می دهد و کسی این را نمی خورد - با وجود این تعداد سگ

بمقابله گو سفند ان هیچ نیست حضرت لقمان سپهر نصیحت فرمود یبسی لا یكون الذرک الیمنک

ای سپهر در من باشد مرغ زیرک از تو

الغزیر

حرمت مادر و پدر خویش نگاهدار - در رضای آنها رضای خدا تعالی دان

ع
سوره زمر (۱۰۱)
انفیک
ع

و با ایشان در کلام هرگز خشونت و درشتی مکن - **وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا** مَا يَبْلُغَنَّ

وکنید با پدر و مادر نیکو کاری اگر برسد

عِنْدِكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَاتَنْقُلْ لَهُمَا أَثْقَابًا وَلَا تَهْرَبُهُمَا

نزدیک تو بکلان سال کی از ایشان یا هر دو پس گوا ایشان را آن و بانگ مزین
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلَ الْكِبَرِ مَاءً وَانْخِفْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ

بر ایشان و بگو با ایشان سخن نیکو - و پست کن بر ایشان بازوی تو اضع را از جهت مهر با آن
وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَحِمْتَ بَيْنِي صَغِيرًا

د بگو اے پروردگار من رحمت برایشان چنانکه بر تو کردی در بزرگی من

عَلِّمْ سَكْسَ كَمَا تَوَابَ وَنَتَجِبَ أَنْ يُوَسِّتَ بِرَقْرَارِ مِي مَانَد - **أُولَ الْأَوْقَافِ** دَوْمِ تَعْلِيمِ

علم سوم اولاد صحیح که جهت مادر و پدر خود دعای خیر به کنند

فَإِنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا هَدَىٰ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكَ بِوَكِيلٍ

پس هر که راه یافت جز اینست که راه یافت بر خود - و هر که گمراه شد جز این نیست که گمراه میشود برین خود و نیستم من بر شما نگهبان

مِنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا هَدَىٰ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا

هر که راه یا بد پس جز این نیست که راه مییابد بر نفس خود - و هر که گمراه شود پس جز این نیست که گمراه میشود بر نفس خود

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ قَدْ زُرْنَا خُدَىٰ **الْغُرُزِ** مَحْمَلِ رَابِعِيَّتِ يَادُن

و نه بردار دوش هیچ بردارنده بار گناه دیگرے -

که غیبت از زنا بدتر است - و نیکی با راحو سازد - غیبت آنست که پس

پشت کسی عیب او بیان ساز نمی شخصی عرض کرد که یا رسول الله صلی الله

سوره بقره (۱۵۱)

سوره بقره (۱۵۱)

سوره بقره (۱۵۱)

علیه وسلم اگر درو آن عیب باشد فرمود عیبی که باشد ذکر او غیبت است چنانکه

درو نباشد بهتان کردی براو همت ساختی - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا هُكْمًا مِنَ الظَّنِّ

اے مسلمانان! احتراز کنید از بسیاری گمان بد

إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِتُّوٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُمُ بَعْضًا هَ أَیْحَبُ

هر آئینه بعض بدگمانی گناه است و جاسوسی نکنید و غیبت نکنید بعض شما بعض را - ای دوست میا
أَحَدُكُمْ إِنْ يَأْكُلْ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

کسی از شما که بخورد گوشت برادر خود که مرده باشد پس متفر شوید از او بی تردید از خدا که تحقیق خدا از توبه پذیر و پندار

العزیز از نامحرمان چشم بدوز که نظر بسوئے نامحرم بدتر است از ترکش

زهر الواد بلیس - وَأَمَّا يَدْعُنَاكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزَعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

و اگر سوسه اندازد ترا از جانب شیطان سوسه اندازنده پس بنا طلب کن از خدا هر آئینه بشنوا

و لا تقربوا الزانی إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا هَ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ أَبْصَارَهُمْ

و نزدیک مشوید زنا هر آئینه و بی حیائی است بدراهی است - بگو مردان مسلمان که پوشند چشم خود را

و یحفظوا فروجهم هَ ذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ إِنْ اللَّهُ خَبِيرٌ مِمَّا يَصْنَعُونَ هَ

و نگاه دارند شرمگاه خود را این پاکیزه تر است ایشانرا هر آئینه خدا خبردار است آنچه می کنند

و قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ هَ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

و بگو زنان مسلمانانرا که پوشند چشم خود را و نگاه دارند شرمگاه خود را - او با شماست هر جا که باشید

وَاللَّهُ مِمَّا تَعْلَمُونَ بَصِيرٌ هَ **العزیز** که من جامه خویش پیراستن

و خدا با آنچه می بیند بینا است -

مطلب
به از جامه عاریت خواستن ه آنچه خواهی از خدا تعالی بنخواه و از غیر او چیزی

سوره الاحزاب (۳۰)

سوره الاعوان (۳۰)

سوره الاحزاب (۳۰)

سوره الاحزاب (۳۰)

سوره الاحزاب (۳۰)

وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ
وچگ زیند بخدا دست خداوند شما - پس نیکو خداوند است و نیکو مددگار است - هر کس به خدا تو را غالب است
وَإِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ اگر تو فتوحی حلال رسد و مکن - بقدر
و خدا سے روزی دید هر که میخواهد بے حساب -

احتیاج خود قناعت کرده تتمه محتاجین و مستحقین را بده - چیزی که حلال بی سوال رسد

داوود خداست که یارب تو چنان کن که پریشان نشوم ۴ محتاج برادران خوششان نشوم

بے منت مخلوق مرا روزی ده چه تا از دست تو بردار ایشان مژم ۵ یارب در خلق تکیه گاهیم نکنی

محتاج که او پادشاهیم کنی ۶ موی سیاهم سفید کردی ز کرم ۷ باموئے سفید رو سیاهیم نکنی

و آنچه خوری از کسب خود بخور - هر که از کسب دیگر لقمه خورد - او در ثواب عبادت

شرکاب شود ۸ یک نان جوی نصیب تو شود نیمی بخور - و نیمی دیگر بقرابده - خدا بیعتا

نمی پسندد که تو سیر باشی و فقیر گرسنه ۹ نیم نمانی که خورد و مرد خدا ۱۰ بدل درویشان کند

نیمی دگر ۱۱ نیم نان بستاند و صد جان دهد ۱۲ آنچه در و بهت نیاید آن دهد

وَمَنْ يَخْلُفْ فَلَا يَخْلُفْ عَن نَفْسِهِ ۝ العزیز لقمه کسب حلال بدست
و هر که بخل میکند جز این نیست که بخل می کند از خویش

۴
بازگشت به (۱۸)
موتور (نور)

۵
شکوه صفحہ (۲۱)

۶
بازگشت به (۲۱)
شکوه صفحہ (۲۱)

و از حرام و شبهات دور باش - هر طاعتیکه از قوت حلال کرده شود - مقبول - و از قوت حرام

مردود - اگر یک لغت از حرام یا مشبه بجرام خوری - تا چهل روز نظر رحمت تو نمیرسد

و حلاوت عبادت نمی یابی - فَكُلُوا مِمَّا زَكَّاهُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَ لَشَرُّكُمْ

پس بخورید از آنچه خدا روزی داد شمارا حلال پاکیزه - و شکر کنید

نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ پیغمبران علیهم السلام و دیگر ارکان دین کسب حلال

بر نعمت خدا اگر او را می پرستید -

اختیار کرده بودند - اکثر اهل دیار ماکسب و حرفت را کسر خود میدانند - و نوکری را

فخر - حالانکه معامله بالعکس است - همانے بد روزگرا شود حاصل مرد

وز کوزه بشکسته دم آب سرد با ما مور کسے دگر چسپا باید بود تا خدمت

چون خودی چسپا باید بود - و علاوه بر آن در بسیاری از نوکری خلاف شرع امور

واقع میشوند و حرام - و اگر پیشه ملازمت اختیار کنی - خیال دار که در آن خلاف

احکام الهی حکمی نباشد که بر آن ترا عمل کردن افتد - وَمَنْ لَوْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

و هر که حکم کند با آنچه خدا فرود فرستاده است

فَأُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ و هو عیدی است سخت - و عمل موجب اوبار دنیا است

پس ایشانند نامعتقدان -

شکر صفت از حرام

سوره زلزال

سوره زلزال

ویک سبب وبالِ آخرت۔ اول ملازم را خلاف حکم بالادست خود عمل کردن دوم

بیمار را خلاف رائے طبیب حُسن۔ سوم مرید را خلاف حکم مرشد راه پیمودن

دست زن بردامن صاحب دله و بوی که آسان کرد دست هر مشکلی ؛ لیکن تجبت

بالادست ظالم ملازمت مکن۔ **اَللّٰهُمَّ لَا تَسَلِّطْ عَلَيْنَا جَارًا شَقِيًّا** و از علاج

خدا ایجاب رشتی را بر ما مسلط نهد ما۔

طبیب نادان بر پرہیز۔ نیم طبیب خطر جان مشہور است۔ و بردست پر مخالف

شرع شریف بیعت مکن۔ و نیم مرشد خطرہ ایمان است۔ ای بسا ابلیس آدم و ہستی

پس بھردستی نباید داد دست۔ و مرشد کامل و حاکم عادل و حکیم حاذق بدست آرد

ورنہ بالعکس نتیجہ ظاہر میشود۔ منت منہ کہ خدمت سلطان ہمین کنم

منت شناس ازو کہ بخدمت بداشت و بر بلا ہا صابر باش۔ اگر بر بلا صبری کنی

بلا از تو دفع گردد۔ و کفارہ گناہ تو شود۔ صبر تلخ آمد ولیکن عاقبت

میوہ شیرین و ازو پر منفعت۔ **اَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ** ^{بیت} **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا**
صبر کلید فرحت است۔ اے مسلمانان

مشکوٰۃ منوۃ ص ۲۱۲

ص ۲۱۲
مشکوٰۃ منوۃ ص ۲۱۲

اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿۱۵۷﴾ خداوند عالم

مدجوید در تحصیل ثواب آخرت بصبر و نماز - هر آئینه خدا با صابران است

بسیج مرضی را خلق نفرموده که دوایش پیش از مرض نیافریده باشد لیکن بی حکم او دوا آفرینی

از قضا سرنگبین صفر افزود و روغن بادام خشکی می نمود و چون قضا آید طبیب آبله

آن دوا در نفس او گمراه شود و هر فرد بشر که بشدت مرض و تکلیف دیگر مبتلا باشد چون

برگ درختان گنااهش میریزد پس لازم است که در شداید مرض و تکلیف گوناگون صبر تحمل و شکر

وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَكْفُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّيَ عَنِّي كَرْهِيَةٌ ﴿۱۵۸﴾

و هر که شکرگزاری کند پس جز این نیست که شکرگزاری میکند بر افع خویش هر که ناپاسی کرد پس پروردگارش بیازگرم کننده است

و بر نعمتها شکر کن - در شکر اندرش فریذ نعمت - وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَكْفُرُ لِنَفْسِهِ ﴿۱۵۸﴾

و هر که شکر کند پس جز این نیست که شکر میکند برای نفع خود

و همیشه در اسباب دنیا موازنه و مقابله خود از آنکس مکن که از تو کمتر باشد نه از شخص

برتر تا در آتش رشک حسد نسوزی و کفران نعمت مکنی - وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنُنَا إِلَىٰ

و کشائے دو چشم خود را بسوی

مَا مَتَعْنَا بِهِ أُزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتَنَهُمْ فِيهِ ﴿۱۵۹﴾

آنچه بهره مند ساخته ایم با آن جماعتها را از ایشان از قسم آرایش زندگانی دنیا تا مبتلا کنیم ایشان را در آن

و جناب سعدی شیرازی رحمة الله علیه فرموده که روزی بر بے کفشی خود گریستم شخصی را

۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
بسیج مرضی را خلق نفرموده که دوایش پیش از مرض نیافریده باشد لیکن بی حکم او دوا آفرینی
بسیج مرضی را خلق نفرموده که دوایش پیش از مرض نیافریده باشد لیکن بی حکم او دوا آفرینی
بسیج مرضی را خلق نفرموده که دوایش پیش از مرض نیافریده باشد لیکن بی حکم او دوا آفرینی

دیدم که پائے نداشت شکر ایزد تعالیٰ بجا آوردم که مرا از پامحروم و معذور ندان

وَأَشْكُرُ إِلَىٰ وَلَا تَكْفُرُونَ هُ وَأَشْكُرُ وَنِعْمَتِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

و سپاس گویند مرادنا سپاسی من نکنید - و شکر کنید بر نعمت خدا اگر او را می پرستید
اگر شکر نعمت کنی خدا تعالیٰ نعمت را بر تو زیاده گرداند - اگر کفران نعمت کنی در عذاب

اِلهی گرفتار شوی - لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

اگر شکر کنید زیاده دهم شمارا و اگر ناسپاسی کنید - هر آینه عذاب من سخت است
ایگزیز پیشه قناعت اختیار کن - قناعت کنجست غیر فانی - و از فقر و فاقه

شکایت مکن که درجه تو کم میشود - و فقر میراث پیغمبران علیهم السلام است و خاصه

خاندان نبوت - يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

اے مردمان نیاز مند ایند بسو که خدا خدا دوست بی نیاز ستوده
ه بوقت تنگدستی آشنا بیگانه میگردد و صراحی چون شود خالی جدا پیمانہ میگردد

قطعه پس زانو نشین و غم بهیوده مخور پو که ز غم خوردن تو رزق نگردد کم و بیش

چون از این کوشش بیفایده سودی ندهد پو پس میازارد دل خود ز غم ای در اندیش

ه مکن ز غصه شکایت که در طریق ادب پو بر احوال نرسید آنکه ز حمت مکنشید

سوره بقره در تفسیر
سوره بقره در تفسیر
سوره بقره در تفسیر

سوره زکات

وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنَّمَا اتَّخَذْتُم مَعَ الْغُيُوبِ سِرًّا

دخدا تو مگر است و شما محتاجید - پس زیرا که هر کینه متصل شوری آسائیت - البته متصل و شوری آسائیت
سَبَّحَ لِلَّهِ الْمَلَأَتْ سَمَوَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ وَكَمْ خَفْتَنَ وَكَمْ كَفْتَنَ عَادَتِ كُنْ
پدید خواهد آورد و خدا بعد از تنگدستی آسائش را -

گوش بند و چشم بند و لب به بند و اگر نه بینی سحر حق بر من نخبند - و زبان خود را نگاهدار از بسیار گفتن

اگر چه همه راست باشد بجز ضرورت سخن مگو - تا آنکه کسی نه پرسد هیچ مگو - آنچه گوئی

مختصر و با معنی مگو - نقصانات گویائی از مطالعه کیمیائی سعادت حجت الاسلام بدان

سخن بسیار گفتن دل را میراند - إِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ يُقْبِلُ الْقَلْبَ الْعُرْزَ

گفتگوهای بسیار دل را سخت میکند -

خرج باندازه دخل کن - بر احوال آنکس باید گرفتیت تا که آمد بود نوزده خرج بیت و دهم سراسر

مکن که بپلاکت میکشد - إِنَّهُ لَا يَجِبُ الْمُسْرِفِينَ وَلَا يُبْدِي سِرًّا

هر آئینه خدا دوست نمی دارد از حد گذرندگان را و اسراف مکن اسراف کردنی

إِنَّ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

هر آئینه اسراف کنندگان هستند برادران شیاطین - و هست شیطان به نسبت پروردگار خود ناپسند

العزیز این عالم - عالم اسباب است برائے بهبودی دارین سعی کن ب

دوست و پاشده کامل مباشش - و نه بر سعی خود غره کن - بر توکل زانومی شتر به بند

سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)

سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ۝
 و پر خدا باید که کل کنند مسلمانان - ہر آئینہ خدا دوست پیدا کر توکل کنندگان
 وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝
 و توکل کن بر خداوند غالب مہربان - و توکل کن بر خدا - و خدا وکیل
 حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۝
 بس است مرا خدا ہے بروے توکل میکنند توکل کنندگان - و ہر کہ توکل کند بر خدا پس خدا بس است
 ہر حاجتی کہ داری اولاً از خدا تعالیٰ بخواہ - فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ ۝
 پس بدانید کہ خدا مدگار شماست
 نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝ و بعد از آن از سبب طلب کن - اگر در ہچشتا
 نیک مدگار است و دے نیک یاری دہندہ است -
 خود عزت یابی و سر بر آوردہ شوی شکر سبب الاسباب بجایا و
 وَإِذَا حُكِمَ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۝
 دمی فرماید کہ حکم برستی کینہ چون حاکم شوید میان مردمان - ہر آئینہ خدا نیکو چیز است کہ با آن پنہا ہشتا
 انکساری و حاجت برآری مردم را شعرا خود گردان سے اعتبار نیست قدسی طایر قبائل
 این کہوتر ہر زمان ہشتاق با ہم دیگر است سے ہمیشہ برب فوارہ این سخن جاریست
 کہ اوج مردم دنیا سے دون نگون ساریست - ہر عروجے رانز ولایت سے
 در سے - قدمے - سخن درین مدارع نھد شاخ پر میوہ سدر بر زمین

سورہ آل عمران (۱۰)
 ایضاً
 سورہ بقرہ (۱۷۹)
 سورہ شوریٰ (۱۷۹)
 سورہ بقرہ (۲۱۳)
 سورہ اخزاب (۱۰)
 سورہ بقرہ (۲۱۳)
 سورہ زمر (۱۰)
 سورہ بقرہ (۲۱۳)
 سورہ طلاق (۱۰)
 سورہ صافات (۱۰)
 سورہ بقرہ (۲۱۳)
 سورہ انفال (۱۰)
 سورہ بقرہ (۲۱۳)
 سورہ بقرہ (۲۱۳)

خَيْرَ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ - اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۵

بهترین مردم کسی است که نفع رساند مردم را - هر آینه خدا دوست میدارد و نیکوکاران را
اِنَّ اللهَ لَا يُضَيِّعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۵ - باده نوشیدن و هوشیار نشستن سهل است
هر آینه خدا ضایع نمی کند مزد نیکوکاران را -

گر بدولت برسی مست نگر دی مردی ۵ فروتنی است دلیل رسیدگان کمال

که چون سوار بمنزل رسد پیاده شود ۵ خدام خود را بدگلوئی و خدمت ناقابل برداشت

مفرمانی ع یارب مباد کس را مخذوم بے عنایت - که خواجگی مسلم با دست

تعالی شان اِنَّ الْحُكْمَ اِلَّا لِلّٰهِ ما همه بندگان او ایم - هر که رحم نکند رحم را نشاید
نیت حکم مگر خدا را

رحم بر بدان ستم است بزنیگان ۵ من تو پرورد و خواجه ما شنیم ۵ بنده بارگاه سلطانیم
بواسطه سلطان میدانم

احیانا از خدمتگارے تقصیرے سرزند عفو فرمائی - ع

خواجہ آنست که باشد غم خدمت گارش ۵ چوب آب فرومی زبرد حکمت ۵

شمرش آید ز فروبرون پرورده خویش ع در عفو لذتیت که در انتقام نیست

نواخته را نباید انداخت - تا عفو تو عفو کند و اِنَّ اللهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ۵
و هر آینه خدا عفو کننده آمرزگار است

سوره بقره (۲۰)
سوره بقره (۲۱)
سوره بقره (۲۲)
سوره بقره (۲۳)
سوره بقره (۲۴)
سوره بقره (۲۵)
سوره بقره (۲۶)
سوره بقره (۲۷)
سوره بقره (۲۸)
سوره بقره (۲۹)
سوره بقره (۳۰)

۵ دولت جاوید یافت ہرگز کہ کونام زیست
 کہ عقبش ذکر خیر ز بندہ کند نام را

عَنْ مَنْ اِنْكَسَرَ وَذَلَّ مَنْ اِسْتَكْبَرَ ۵ خود را واقع نباید نہا
 عزت یافت آنکہ عزت و وزید دولت یافت آنکہ غرور کرد۔

و بچشم کم نباید دید تا بر تہ تو ان رسیدہ کی قطرہ باران ز ابرے چکید

نخل شد چو پیناے دریا بدید ہ کہ جائیکہ دریاست من کیستم ہ اگر او بہت تھا کہ من کیستم

چون خود را بچشم حقارت بدید ہ صدق در کنارش بجان پرورید ہ سپہرش بجائے رسانید کا

کہ شد نامور لو لو کے شاموار ہ بلند سی بدن یافت کو پست شد ہ ذہنیستی کو گفت تا بہت شد

تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِيْنَ لَا يُرِيْدُوْنَ عَلْوًا فِي الْاَرْضِ وَلَا خَدَاةً

این سداے باز پسین مقر۔ نی کیستم آزاہ اے آمان کہ نمی طلبند تکبر در زمین و نہ فساد
 و در اظہار خوبی و کمال خود مجوش۔ بلکہ در اخفائے آن بکوش۔ کمال و خوبی ہچو جو اہر

کانے با وجود اخفائے خود پوشیدہ نمیتواند بود و عاقبت از حنیض پستی با وج عزت

و قدر جلوہ خواہد نمود لعل کو بود مختلفی در کان ہ شد سر انجام زیب تاج شہان

حاصل کلام اگر بہ ثروت و حکومت برسی از پرداخت و تواضع

۴
 سرور و نصیب

حالِ عجزہ و ضعفِ غافلِ نباشی و تا امکانِ بصلاح و رفاهِ ماتحتانِ جد و جد بکار برسی

مَا دُمْتَ تَحْفِظُهَا يَنْزِدُ عَلَاؤُهَا ۖ وَالْعَكْسُ فَانْظُرَايَ ذَلِكَ أَحْوَابُهُ

چند آنکہ پستِ غالی نفس را مرتبہ اش زیادہ مسکروں گے۔ دگر نہ برعکس شود۔ بین کہ کہ ام حالت بہتر است
آوردہ اند کہ حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ در عہدِ خلافتِ خود با آنکہ منہیان

دیگر بر گماشتہ خود را نیز بر آن داشته کہ شبہا و ظلمت تنہا بنفسِ نفسِ گرویدنیہ طلبہ

گشتے۔ و از ہر کوچہ و برزن و محلہ و شیمین برگزشتے۔ تا با استعلام و استخبار مسکر
دانستن خبر گرفتن

معمول را متروک فرماید و معروف متروک را معمول نماید و مظلوم را از ظالم رہاند
نکات شریع حکم شرعی

و داد شکش از جفا کارستاند شبے گزرش بخرابہ افتاد۔ دید کہ بیوہ زبے بیچارہ

با جگرے پر خون و دلے صد پارہ خستہ زیر درختی نشستہ است و بصورت

در دآوہ آواز غم آمو د بفریاد و نالہ الجمعیت میان خسرو سال خود و لحوئی می نمود

و بچہ تسکین آہنا بلطایف اخیل مصروف بود کہ اسے جانانِ مادر ببینید کہ برہ

بالائے اچاق است۔ مادر را بے آرامی شمشاق است۔ اندک راحت بیاید

و تا طبعِ نجو ابید حضرتِ عم کہ این شنید بہر وقتِ اور سید و حالِ پرسید آن در نما

فاقہ زدہ در شورشِ حال و ضحرتِ طبع کہ اغلب درین صورت پیدا میشود نسبت
شورش

بخلیفہ نفرین ساعتِ سب و شتم آغاز نہاد و گفت و آبر او بر خلافتش کہ یا
دشنام ایضا

از غر باندارد۔ و خبرے از در ماندگان نگیرد انیک کہ بر ما صورتِ فاقہ رو نمود

جز صدائے الجوع تا بوطاقتی ندریم۔ من برائے نمائش و بغرض تسلیِ طفل

خرد سالِ خود آتش زیر دگِ خالی میزنم تا اطمینانِ خواطر آنها گردد۔ وومی

سکوت و زبیدہ نجو اب بروند و مضطرب الحال نشوند۔ چون آنها را باز از

بیداری بعالمِ اضطراب می یابم برائے و بجوئی آنها ہمین لطایف الحیل کا میگر

و نیاگذشتنی و گذشتنی است انشاء اللہ تعالیٰ برو حساب دستِ من و دامنِ خلیفہ است

ندانم کہ فردا بروئے حاکمِ حقیقی جلتناہ نجاتش بچہ عنوان میگردد۔ دلِ حضرتِ عم

از سخنش سخت تر بتاثر گشته بان ترن و نہر نمود کہ درین خصوص خلیفہ را قصور نیست

تو از بیچارگی و مصائب خود خبرش نکردی - زن گفت که چرخ خلیفه بارگرا ان خلافت را
بر عهده خود گرفته است خبرگیری ضغنا تعلق بذات اوست - قوت آن کو که دین
عالم پریشانی و سخت جانی تا بدار الاماره خلیفه مع اطفال رسیده باظهار حال خود
در آیم حضرت عمر با سماع سخنش آب در دیده گردانید - و فوراً راه خود پیش گرفت - و در سب
آرد و نمک و انگشت و تابه و دیگر اسباب ضروری اکل و شرب محمول کرد - غلامی خوا
که پیش بویه برد و سپارد - امیر المؤمنین فرمود که ای کس ما برادر قیامت تو نمیتوانی برداشت
بگذار بار خود من خود میبرم - خود آن سبد بر سر خود گرفته پیش بویه روان شد و با ستر ضاع
خاطرش بدست خود نان تیار کرده زن و بچگانش حوالت نمود - زن بعد فراغ و سیری بدست
برداشت و گفت که جامه خلافت بر حسبت میزید - خدا در جزای این لطف و مرحمت
ترا خلیفه بسازد - و قایم مقام فاروق شوی حضرت عمر فرمود که خلیفه را از علم غیب آگاهی
نیست و نه خلیفه الوقت را دار الاماره است پیش خلیفه برو و باظهار حال خویش بر پرداز

تا به تہیہ سامانِ معاش تو ہمت برگارد۔ و وجہ کفایت مقرر دارد۔ زن حسب فرمودہ حضرت ع

عازم شہر مدینہ گشتہ چون خلیفہ الوقت را دید شناخت و تبرسید و ہر اسان شد کہ

در دل خود اندیشید کہ وائے بر عظم و حیف بر بے صبوریم کہ من از فقر و فاقہ دیر وز عمان

از دست دادم۔ و از آتش گرسنگی سوخته نسبت امیر المومنین زبان راندم۔ ندانم کہ امروز

خلیفہ با من چطور پیش می آید۔ خلیفہ با دراک پریشانی زن مذکورہ تبسم کرد و با بجلد در اہم چند

از بیت المال بغرض پرورش مقرر فرمود تا آنکہ پس از وے بنام اطفاش جاری بانی

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿۱۰۱﴾ ریزہ نانِ رحمت دار کہ فرود آیات

ہر آمینہ ہست در قصہ ایشان پندے خدا و ندان خود را۔

کابین حوران بہشت ہمین است ﴿۱۰۲﴾ چون خوابی کہ تزویج کنی۔ این امر مطح نظر باشد کہ

بقدر امکان زن از تو در مال۔ و جمال۔ و کمال۔ و سال۔ کمتر باشد۔ و بقرارداد دہ ہر

حسب استطاعت خود و تبرک رسوم مروجہ و بموجب شرع شریف منا کحت نامی

و حقوق زوجہ را کہ ہفت اند۔ اولاً اینکه او از فعل مذموم زوج را محترز دارد گویا مانع

۱۰۱
سورہ ابراہیم (۱۰۱)
۱۰۲
زندگی خود را ہر ما

آتش دوزخ باشد. دوم خازنه و نگهبان نقد و جنس شوهر خود است. سوم طباطباعت
از هر گونه طبع و با انواع نچت و زیر سیر و متلذذ میدارد. چهارم دایه اولاد و اطفال است. پنجم
خیاطه است که دوختِ ملبوساتِ تو و اطفالِ تو میسازد. ششم خادمه است. که بروقتِ کار
بکارش میخورد. و در تهیه اسبابِ آسایشِ جسمانی و راحتِ روحانی مستعد و آماده میباشد
هفتم مونس و مهوا خواهد بست که در رنج و راحتِ زوج خودش دایما شریک میباشد
حفاظت کنی. و رزقِ پشیمان شوی و زین بردو قسم است. منانه. و اتانان مختصر تعریف منانه اینکه
غرور مال خود کند. و مالِ زوج را هیچ ولاشی داند مختصر توصیف اتانان اینکه هرگاه شوهر خود را ببیند
او آرزو وضعیف کند. و بیمار نماید. و حیلله های انواع و اقسام در میان آرد و غیره
و بدکارترین زن همان که از خاوند خود بدل رضا مند نباشد. از دیدار چنین زن هر ساعت
تاریکی موت بنظرمی در آید. زن بد در سراسر مرد نکو با هم درین عالم است دوزخ است

الرجال قوا مومن على النساء بما فضل الله بعضهن على بعض
مردان تدبیر کارکننده مسلط شده اند بر زنان بسبب آنکه فضل نهاده است خدا بعضی آدمیان را بر بعضی

۴
تذکره زینهار

حاصل از نکاح علاوه از معصیت باز ماندن آبادی خانه و قوام معیشت و سرانجام روزگار
و محافظت نقد و جنس و حاصل نمودن اولاد که بقای نسل و ذکر جمیل از آن متصور است و پس

صلح هر دو جهان است صحبت زن نیک پوزهی سعادت هر دو که زن چنین دارد

رباعی آب خنک از شربت انگوری به پوزن زشت وفادار ز صد جوری به

این نکت شیندم ز حکیمان بسیار پوز صحبت که بغزت نبود دوری به

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا إِنَّهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَوْلَادُهُمُ الْمُؤْمِنُونَ

و حکم کن اهل خود را به نماز و صبر کن بر آن - جز این نیست که اموال شما و اولاد شما ایمان است
و مَا عَلَيْنَا إِلَّا الْإِتِّاعُ لِلَّذِينَ هُمْ عِندَ رَبِّكَ أَكْبَرُ

و نیست بر ما اگر پیغام رسانیدن ظاهر - جواب گفتن واجب عوالم الناس سلام علیکم که میگویند غلط است - السلام علیکم یا سلام علیکم
سلام کردن سنت است - جواب گفتن واجب عوالم الناس سلام علیکم که میگویند غلط است - السلام علیکم یا سلام علیکم

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ فَلْيَتَّبِعُوا هُدًى وَهُمْ سَابِقَاتٌ لِّلْجَنَّةِ بَاقِيَاتٌ صَالِحَاتٍ يَخْرُجْنَ فِيهَا

و سلامتی کسی را باشد که پیروی راه هدایت کند - هر گاه از برادر دینی ملاقات کنی بعد سلام
مصافحه نما که سبب مصافحه هر دو بخشیده میشوند و حق صلوة رحم نگا بدار که معذرت

وَأَنَّ ذَٰلِكُمْ جَزَاءُ الَّذِي أَحْسَنَ وَلَٰكِن يَّرْتَدِءُ عَلَيْنَا فَمَا نُؤْتِيهِمْ إِلَّا فَجْرًا مَّغْلَبًا وَهُمْ فِي عَذَابٍ مُّضْمَرٍ

و بده بخداوند قرابت حق و سه را - هر که را خویش و اقارب راضی نباشد خدا جلشانه

سوره بقره (۱۴)
سوره طه (ط)
سوره بقره (۲۸)
سوره تاجین
سوره بقره (۲۲)
سوره بقره (۲۱)
سوره صافات (۳۹)
سوره بقره (۱۶)
سوره طه (ط)
سوره بقره (۲۹)
سوره صافات (۳۹)
سوره بقره (۱۶)
سوره طه (ط)
سوره بقره (۲۹)
سوره صافات (۳۹)
سوره بقره (۱۵)
سوره بقره (۲۹)

از خوشنود نشود **العزیز** هر کاریکه کنی دانسته کن از نادان جهان و در باش همیشه با ایشان هرگز مشا

ه همیشه تو از توبه بیدار تا تر عقل و دین بفزاید و نیکنامی خواهی اول با بدان صحبت مدار

نخود پسندی جان من بان نادانی بود هیچ هرگز انیت و لایق صحبت نبود - صحبت تاثیر دود

الضُّبَّةُ مَوْتٌ وَ لَوْ كَانَ سَاعَةً هـ پس نوح با بدان نشست و خاندان نبوتش گم شده
صحبت اثر کند اگر چه یک ساعت باشد.

صحبت صالح ترا صالح کند و صحبت طالح ترا طالح کند قطعه صحبت نادان بسین کوره آهنگران

ورنه دهد ناخوشی شعله رسد گیمان و صحبت نام ترا بطلد عطار دان و زورنه دهد عطر خوش

لیک سبوی آن بگر اتفاق نشینی - جز سخن نپند و نصیحت چیز دیگر گو شاید هدایت تو موز گردد

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِ لَهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ هـ
دعوت کن یعنی مردمان را بسوی راه پروردگار خوش بانش و پند نیک مناظره کن با ایشان بطریق که مکنیک است
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ هـ
هر آینه پروردگار تو داننا تراست بکس که گمراه شد از راه او و او داننا تراست بر او یا بان

و هر کاریکه کنی در مشورت نما که حق تعالی فرموده - وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ هـ
و مشورت کن با ایشان درین روزگار

و بکارها استخاره کن از احادیث صحیح ثابت است مَخَابٍ مِنْ إِسْتِخَارَةِ هـ
یعنی خراب نشد هر که استخاره کرد

سوره زمره و سوره نحل

سوره بقره و سوره آل عمران
عبرانی در اوسط

صحن (صحن صحن)
صحنی (صحنی صحنی)
از کلام نوری

لله من سعادة ابن آدم استخارته الله ومن شقوته تركه استخارته الله نظم
از سعادت اولاد آدم استخاره کردن است از شقاوت او ترک استخاره است از خداست
در بارگاه حضرت سلطان سخن گوید و در کوی اختیار بدست بان به ازل سپهر چه گوید همان بود که مشورت بد

سخنی دل بان و بدل هرگز با تو چه شد و بهشمار باش در کف دل هم عنان و بهیرون بخلق بر این خلق باش

کس ابسوی از درونی نشان مده و صد نرسین و از پی کجرف میرود و خاموش باش مان سهر خود

را مکان مده و اللهم خذ لي واخذ لي ولا تخيني الى اختيارى هـ شبلی سوال کرد در بارگاه کرب

خداوند از طرف خود اختیار عنایت کن و گذارم با اختیار من

منصور را بدچار اداوی ای حکیم و منصور بود واقف سراسر دست و دست و هر کس که از فاش کند

این نمرای اوست و بر سخن بزرگان و ارباب حقوق گوش دار و از مصلحت سخن بزرگان

دور باش سخن شنیدن بیخ دولت العزیز المؤمن لا یلدغ من سحر متربین هـ

مرد دیندار از یک سوراخ دو مرتبه گزیده نمی شود -
یعنی از علامات ایمان آنست که اگر خلائی و خطا نرسد مرتبه دیگر در آن خطا گرفتار نشود و از خود

حذر کن که وعید سخت و نرسایش خلوه و نارس است و ششم مثل خمر حرام آده العزیز رعایت یگان هـ بکار
دوام غصه

حضرت علیه الصلوٰة والسلام فرموده که جبریل علیه السلام را بار در حقوق همسایه بن تا کید نمی و بجان من رسید که

صحنی (صحنی صحنی)
صحنی (صحنی صحنی)
صحنی (صحنی صحنی)

همسایه ادرورنه قرار میدهند **الغزیر** سبکخیز رده بگیرد که مبادا بدن عیب گرفتار شوی بلکه تو

شکر کن که بدان فعل متبادله گشتی - **إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ** و طعنه مکن که بال است

بسته یکم اداست شنو ادا نا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَخُذْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ

اے مسلمانان متسخ نکنند گروهی با گروهی احتمالست که آن گروه بهتر باشد از ایشان بفضل امر و نه زنا

مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْكُمْ وَلَا تَلْبَسُوا الْأَلْقَابَ

متسخ کنند باز زنان گیر احتمالست که زنان تیر باشد از ایشان - و عیب نکنید در میان خویش و یکدیگر را بختاب مائے ناخوش نخواند

الغزیر در دل کینه مدار که عمل حسنه را باطل گرداند مبارک است آن سینه که از کینه پاک است

کفرست در طریقت ماکینه داشتن **این** است سینه چو نینه داشتن **و** با هیچکس حسد مبرکه حرام است

غمناک نباید بود از طعن جسود اول **و** شاید که چو با منی خیر تو درین باشد **شومی** بان بان که حسد کن میا

ورنه ابلسی شود در جهان **چو** ب هم بود ابر و آن ستون **و** کز فراق مصطفی بگرسیت خون **و** ای تو نسا

چوب تو بهترست **کینه** ماور سینه تو مضرست **کینه** و بغض و حدایمان است **و** در کشاکشها حسرت جان است

ای منافق این مصلحت نفاق **و** خیر خور از بهای اتفاق **و** عیب کس **و** او مجلس مگو که خدایتعاست از العیوب است

هر چه گوئی در تنهایی حسبه لله بگو - و برادر دینی خود را در مجلس تجارت از جایش برداشته

سوره شورا (۱۹۱)
سوره حجرات (۱۲۶)

شکر و تحسین (۱۲۶)

خود بجا و نشینی آنچه بر خود نپسندی بدگیران پسند بنی آدم اعضا یکدیگر اند و که در آفرینش یکدیگر را

الغزیر

وعدده را خلاف مکن و عهد و خلافتی یکی از علامت منافقت - **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُوبِ**

ای کسانی که ایمان آورده اید ^{ای و منان فاکینه عهد یعنی عهد که با خداست} **وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيُتَقُولُوا مَلَأْنَا الْقُلُوبَ**

و وفا کنید به عهد - بر آئینه عهد پسیده خواهد شد از و - ای مسلمانان چه را میگوئید آنچه نمیکنند **كَمْ مَثَلًا حِينَئِذٍ أَنْ تَقُولُوا مَا لَمْ نَفْعَلْ** ^{بسیار ناپسندیده شد نزد کسی آنکه بگوید آنچه نیکند}

زان شکست آید بکار ما شکست و عهد ما بر بسته بشکستیم ما و با شکستن عهد بر بستیم ما

فَمَنْ نَكَتْ فَإِنَّمَا يَنْتَكُ عَلَى نَفْسِهِ جَ وَ مَنْ أَوْفَى بِالْعَهْدِ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

پس هر که بشکند عهد را پس جز این نیست که بشکند نفس خود هر که وفا کند آنچه عهد کرده است بر آن با خدا پس در دهد او را خدا مزدی بزرگ **وَرَامَانَتِ هِرْ كَرِخِيَانَتِ مَكْن - إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَوَدُّوا أَلَامَنَتِ إِلَى أَهْلِهَا**

هر آینه خدا می فرماید شما را که ادا کنید امانت ما بسوسه اهل آن **إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ** ^{و بدانند که خدا را دمی نماید حسیله خیانت کنندگان را}

بدوستی که خدا دوست میدارد خیانت کنندگان - **مَرُومِ رَا فَرِيْبِ بَدَه كَه فَرِيْبِ عِلَامَتِ نَفَاقِ هِت مَكْرُ و وِيَكِ بَانُ كِيْدَلِ بَاشِ عِلَامَتِ مَومِنِ**

همین است رول نفاق **إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ**

هم آینه منافقان در طبقه زیرترین اند از آتش ^{هم آینه منافقان در طبقه زیرترین اند از آتش} **وَالْكَافِرِينَ فِي سَعْتِ جَمِيْعَاهُ** ^{و کافران را همه یک جا در دوزخ}

سوره بقره (۱۰۱)
سوره بقره (۱۰۲)
سوره بقره (۱۰۳)
سوره بقره (۱۰۴)
سوره بقره (۱۰۵)
سوره بقره (۱۰۶)
سوره بقره (۱۰۷)
سوره بقره (۱۰۸)
سوره بقره (۱۰۹)
سوره بقره (۱۱۰)
سوره بقره (۱۱۱)
سوره بقره (۱۱۲)
سوره بقره (۱۱۳)
سوره بقره (۱۱۴)
سوره بقره (۱۱۵)
سوره بقره (۱۱۶)
سوره بقره (۱۱۷)
سوره بقره (۱۱۸)
سوره بقره (۱۱۹)
سوره بقره (۱۲۰)

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كَلْتُمْ

وتمام کنید پیمانہ و ترازو را با انصاف و تمام کنید پیمانہ را چون پیمانہ
و زینوا بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

و پس بنحید بہ ترازوئے راست - این بہتر است و نیکوتر است از جہت عاقبت -
الغزیر در معاملہ داد و ستد بر شخص اول اقدام مکن اگر کسی پیش از تو قیمت چیزی را از باج

قرار داده باشد تو بر آن افزوده معاملہ اشیا را بر بہم مکن و از ظلم حذر کن و بر کسی ظلم مکن

تبرس از آہ مظلومان کہ ہنگام دعا کردن و اجابت از در حق بہر استقبال می آید

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ۝ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝

خدا دوست نمیدارستمگاران - و نیت برستمگارا هیچ یاری دہندہ - لعنت خدا است برستمگاران
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ مَنْ اَعَانَ ظَالِمًا مَّا جُوعًا لَعْنَةُ

و خدا را ہنی نماید گروہستمگاران را ہر کہ ظالمی را اعانت کند او خود ہم ظالم است
و در نمازت تقدیم مکن الابدی اظلماء یعنی تقدیم کنندہ تم گارت رہت و در میان

برادران دینی خود آتش افروزی و منفسدہ پروازی و نامی و نمازی مکن و ہموارہ بکشادہ پیشانی

و مباحثت پیش آئی - وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ اِنَّا لَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ۝

و خدا ایستادوست نیدار و منفسدانرا - ہر آئینہ ماضیہ نیمسازیم مزد نیکو کاران
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَصْلِحُ عَمَلُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝
ہر آئینہ خدا تعالی راست نمی آرد کار منفسدان را - ہر آئینہ خدا ایستادوست نمی آرد و فساد کنندگان

سورہ بقرہ (۱۰۵)
سورہ بقرہ (۱۰۶)
سورہ بقرہ (۱۰۷)
سورہ بقرہ (۱۰۸)
سورہ بقرہ (۱۰۹)
سورہ بقرہ (۱۱۰)
سورہ بقرہ (۱۱۱)
سورہ بقرہ (۱۱۲)
سورہ بقرہ (۱۱۳)
سورہ بقرہ (۱۱۴)
سورہ بقرہ (۱۱۵)
سورہ بقرہ (۱۱۶)
سورہ بقرہ (۱۱۷)
سورہ بقرہ (۱۱۸)
سورہ بقرہ (۱۱۹)
سورہ بقرہ (۱۲۰)
سورہ بقرہ (۱۲۱)
سورہ بقرہ (۱۲۲)
سورہ بقرہ (۱۲۳)
سورہ بقرہ (۱۲۴)
سورہ بقرہ (۱۲۵)
سورہ بقرہ (۱۲۶)
سورہ بقرہ (۱۲۷)
سورہ بقرہ (۱۲۸)
سورہ بقرہ (۱۲۹)
سورہ بقرہ (۱۳۰)
سورہ بقرہ (۱۳۱)
سورہ بقرہ (۱۳۲)
سورہ بقرہ (۱۳۳)
سورہ بقرہ (۱۳۴)
سورہ بقرہ (۱۳۵)
سورہ بقرہ (۱۳۶)
سورہ بقرہ (۱۳۷)
سورہ بقرہ (۱۳۸)
سورہ بقرہ (۱۳۹)
سورہ بقرہ (۱۴۰)
سورہ بقرہ (۱۴۱)
سورہ بقرہ (۱۴۲)
سورہ بقرہ (۱۴۳)
سورہ بقرہ (۱۴۴)
سورہ بقرہ (۱۴۵)
سورہ بقرہ (۱۴۶)
سورہ بقرہ (۱۴۷)
سورہ بقرہ (۱۴۸)
سورہ بقرہ (۱۴۹)
سورہ بقرہ (۱۵۰)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

جز این نیست که مسلمانان برادران یکدیگرند پس صلح کنید میان دو برادر خویش و بترسید از خدا تا بر شما رحم کرده شود
الغیر راجحاً تا از برادری خود مخالفتی با تو واقع شود - باید که بصاحت و اتفاق کوشی

و رجوع کنی بحکم الله جلشانه و امر رسول کریم علیه الصلوٰة و التسليم - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ

فرمان برداری کنید خدا را و فرمان برداری کنید پیامبر را و فرمان ردهایان اجمن خویش پس اگر اختلاف کنید در چیزی پس راجع کنید
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

بوسه خدا و پیامبر اگر اعتقاد میدارید بخدا و روز آخر این بهتر است و نیکوتر با اعتبار عاقبت
و هرگاه کسیکه در غائب برادری خویش دعا بخیر میکند - فرشته میگوید که

بعض این دعا تو بهم ثواب میرسد **الغیر** اگر کسی بتو بدگوید - تو او را بدگویی

اگر ترقی درجات میخواهی - و هر پنجگانه از دست و زبان خلق بتو رسد تو بخدا ایتعا حواله کن

وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ و اگر توانی معاف نمائی رباعی بادشمن دوست فعل نیکانگوار

و خدا غالب صاحب انتقام است

بد که کند آنکه نیکیش عادت و خواست با دوست چو بد کنی شیو دشمن تو

بادشمن اگر نیک کنی گردد دوست و دخت دوستی بنشان که کام دل ببارد

باید که در صلح
کوشی و اتفاق
کوشی

باید که در صلح
کوشی و اتفاق
کوشی

نهال دشمنی برکن که رنج بشمار آرد - **وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَسَنَةَ وَلَا السَّيِّئَةَ ادْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ**

و برابر نیست نیکی و بدی دفع کن بدی را با آن خصلت

فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ **وَالسَّعِيدُ مَنْ وَعَىٰ بِغَيْرِهِ**

که آن نیکو تراست پس چون چنین کنی گردد آن کسی که باشد میان تو میان دوستی سازد - سعید شخصی است که از غیر خود پند گیرد -

الغزیر

از صحابه یکی عرض نمود کیسه شپش بزین نخورده باشد - فرمود آنچه بجان شمار سیده

چنان نیست - بلکه جوان مرد همان است که در حالت غیظ و غضب (که عقل زایل شود)

خود را از فحش و نهرمان گویی نگاه دارد - **وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ**

و فرو خورندگان خشم و عفو کنندگان تقصیر از مردمان

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ **الغزیر** پیران را تعظیم کن **و ادب تا بصیت از لطف الهی**

و خدا دوست میدارد نیکوکاران را -

بنه بر سر برو هر جا که خواهی بپوش که پیران احق دوست میدارد شهره که در آن عزت پیران نشود

آن شهر عجب نیست که ویران نشود **و عبادت در جوانی کن که جوانان عابد را**

حق تعالی دوست میدارد و جوانان را طاعت امروز گیر بپوش که فردا جوانی نیاید ز پیر

من آن روز را قدرش ناختم بپوش بدستم اکنون که در باختم **الغزیر** هر چه در راه خدیتان

باید در همه روزها
توبه و استغفار

باید در همه روزها
توبه و استغفار

میدهی بزبان میاور- که ثواب تو ضاع میشود یا ایها الذین آمنوا لا تبطلوا

صدقکم بالین والاذی کالذی ینفق مالکریا الناس ولا یؤمن بالله والیوم اخره

و سائل را توبیح نکن - و اما المسائل فلا تنهوا قول معروف حیثین صدق فی بیعها اذ

هر چه خوری به نیت طاعت بخور و هر چه پوشی بر او ستر عورت بپوش

سفید رنگ از همه بهتر سرخ و معطر بر او زن است العزیز شیرین گویا ز

حق تعالی دوست میدارد - همواره شیرین زبان باش - ترش روی پسند

ع نعمت برگزیده شیرین است - شیرینی را دوست دار که نشانی ایمان است

و پیاز خام و مائل آن مخور که از بد بویش ملائکه میگریزند و به خوشبویی

خود را مطیب کن که ملائکه طیب را دوست میدارند و بوقت خفتن سرمه کش

که بصارت چشم را زیاده گرداند و وقت خفتن آوند هائیریه آن را پوش اگر چه

از یک گاه باشد و قبل و بعد از طعام نمک اندک بخور که فواید کثیره است

سوره بقره (۱۰۲)

سوره بقره (۱۰۲)

سوره آل عمران (۱۰۲)

سوره آل عمران (۱۰۲)

- و بغیر اشتہائے صاف طعام مخور کہ ضرر دارد و با بقا اشتہا دست از طعام
 بازدار کہ ز امراض ظاہری باطنی خاطر کند و اندرون از طعام خالی آر و تا در و نور معرفت ^{بینی}
 و طعام را تنہا مخور کہ شیطان شرمیک تو باشد ع خاک بر آن خورده کہ تنہا خوری
 و طعام را انتظار مدہ کہ بزہ کار شومی و طعام را بسیار گرم مخور از قبلہ ^{سراگشت} گشت
 بخور کہ برکت دارد و از کنارہ بخور و از میانہ مخور کہ برکت زایل می شود
 و آب را باندازہ ^د تہ نفس خور کہ آب حکم طعام دارد و زیادتی آب ضرر دارد
 و اکثر علت ما از آب پیدا گردد و معده را از زمان و آب تا حلق پُر مکن و
 ہمیشہ طعام لذیذ مخور کہ مبادا بد کہ نعمتہائے بہشت گردد و ہمیشہ گوشت مخور
 کہ دل سخت میشود و جامہ نازک پیوش ہر کہ جامہ باریک بہ پوشد دین او
 ست گردد **العزیز** اول روز بخواب ^{مرو} و آخر روز بخوان
 کہ زیان دارد و اول شب پیش از نماز خفتن بخواب ^{عشا} مرو و قبیلہ لیکن

کسفات۔ بشرطیکہ تہجد گذاری و روقبہ ٹٹف و پاجانب قبلہ و
 مکن کہ بے ادبی است و شب برہنہ خواب مکن کہ ملائکہ از تو نفرت گیرند
 و لباس مردان زنان و لباس زنان مردان پوشیدن حرام است و
 ہر کار عمدہ از دست راست کن و ہر کار مکروہ بدست چپ مکن و پوشیدن
 کفش ابتدا بپائے راست کن و در کندن بیائے چپ و چون کتہ
 یک جانشتہ باشند نباید کہ دو کس ہم دیگر مہرگوشی کنند و استادہ استنجان
 و ہر گاہ از خانہ بیرون آئی اول پائے راست بگذار و داخل شدن با چپے
 و در سوراخ بول و در آب ساکن بول براز مکن **الغریز** علی الدوام از رسوایا
 خلاف شرع شریف و دیگر امورات مکروہات و حرام احتیاط باید و در مسائل
 مختلف فیہ ترجیح بر تجویز اہل سنت ماند و از پوشیدن کوٹ پتلون
 وغیرہ پرمیتر کن۔ در حدیث آمدہ انچیکہ از شتا لنگ از ازار فرود آید در پیش

است یعنی پوشیده او در آتش رود - و لباس حسب طریقه مشایخین و علما و صلحا

بپوشش تا همراه ایشان محسوس شود - سول قبول فرمود - ^{لهم انزلوا من السماء} امر مع صاحب من تشبه بقوم فهو منهم

هر که با قریب شباهت پیدا کرد یا او را بپوشند

یا بنی آدم قد انزلنا علیکم لباسا تواری سوا التکو و زیناکه و لباس التقوی

است فرزندان آدم هر آینه ما فرود آوردیم بر شما لباسی که پوشیده شرمگناه شما را و فرود آوریم جامه نیکبختی را و لباس پرستشگری

ذالک خیرة العزیز ^{و کرمه} هر که زرن دار و عزت دنیا ندارد - و هر که زن ندارد

و از همه بهتر است

اسایش تن ندارد - و هر که فرزند ندارد - و روشنائی چشم ندارد - و هر که برادر ندارد

قوت بازو ندارد - و هر که این چهار ندارد هیچ غم ندارد **العزیز**

نور چشم آدمی افزون شود از هشت چیز که اگر مسیر شود با او نظر کن هر زمان

بزر و برصفت و شیخ کبار و شاه عادل * خط خوب و حسن خوب و سبزه آب روان

العزیز یادگیر که حاکم و حافظ و حکیم و جام و جام کهنه باید **العزیز**

و چیز آثام نیکبختی است ترس از رب جلیل - و قناعت بقلیل و دو چیز است

یکی بهتر از آن و دیگری بدتر از آن در جهان نیست - اول وادون - دوم خواستن

۹
سید العزیز

◉ دو چیز - افرا موش مساز - اول عبادت - و ثانی سخاوت ◉ دو چیز خلیل پادشاهی است
 عظمت و زین و نفرت فقیر ◉ دو چیز آثار سعادت است - رغبت با علما و صحبت
 با فقرا ◉ دو چیز بهترین نعمتها است - خلق ملیح - و زبان فصیح ◉ دو چیز نشان
 بدبختی است - بزرگان را بدی یاد کردن و خود را از همه بهتر دانستن ◉
 دو چیز دلیل احمق است - سخن زان شنیدن و از سفلگان توقع داشتن ◉
 دو چیز دل را روشن سازد - ذکر خدا و کلام انبیا ^{السلام علیهم} ◉ دو چیز بهتر از همه چیزها است
 قبول کردن نصیحت کبار - و پذیرفتن عذر گناهیگار ◉ دو چیز انسان ابتر است
 طلب خوشنودی و ابجلاال - و استدعای معاش حلال ◉ دو چیز علامت پادشاهی است
 صبر بر بلا - و شکر بر نعمت ◉ دو چیز نعمت شمر - جوانی پیش از پیری - و صحت
 قبل از بیماری ◉ دو چیز باعث تاریکی دل است - کثرت کلام - و فرط ^{زیادتی} منام
 ◉ دو چیز ملامد الهی است - مخدوم متلون - و خادم غیر متدین ◉ دو چیز

در نقصان نیکنند - گفتار سنجیده - و عمل پسندیده و دو چیز به محقق منسوب است

ستایش خویش - و اتباع بدکیش و دو چیز حافظه را زیاد کرده اند - اول صبح بخوابن

و همیشه با وضو بودن و دو چیز شیوه صداقت خلقت است - گرفتن دست دوستی

دوست در پریشانی - و دادن مشورت نیک در حیرانی - دوست آن باشد

که گیر دست دوست بود در پریشان حالی و در نماندگی و دو چیز آثار نادانی است

قطع کلام نمودن و بے محل گفتگو کردن و دو چیز انسان را نام آور میکند - هوشیار

از کام - و برد باری از عام و دو چیز علامت فراست است - دریافتن انجام کار

و توقف در الزام قصور و دو چیز بهتر از همه کارهاست - قول موافق آیات قرآن

و فعل مطابق حدیث رسول سبحان صلی الله علیه و آله و صحابه و سلم **العزیز**

سه چیز موجب عزت است - با پیران خدمت - و با جوانان نصیحت - و با خردان

شفقت و سه چیز مردان خدا اختیار میکنند - فقر اختیار می کنند - و رضا بقضاء الهی

وصبر بر سوگواری و ستم چیز شومیت است - کینه در دل داشتن - وحسرت
 مردمان خوردن و در طلوع آفتاب خوابیدن و ستم چیز بحر ستم چیز پدیدار نماند
 مال بے تجارت - و ملک بے سیاست - و علم بے مباحثت و وسیع چیز
 دعوی آن نکند - یکی شجاعت - دو دم سخاوت - سوم شرافت و ستم چیز اختیار کند - نماز
 بحضور قلب گذاردن - و شب بیداری کردن - و کلام اللہ خواندن و ستم چیز نشان
 کفر است - نفاق بدن نهادن - و محبت دنیا بدل داشتن - و حرام را حلال دانستن
الغریز چهار چیز و طیفه باید کرد - صورت بندگی - و سیرت فکندگی - و دلجوئی
 دوستان و نیکوئی با مردمان و چهار چیز موجب تزايد دولت است - با بدن
 نفاق - و بانیکان اتفاق - با دوستان لطف - و با دشمنان مدارا و چهار چیز چهار
 یاد می آرد - در دست درستی را - و غم راحت را - و افلاس دولت را - و نافرجامی بخت
 و چهار چیز علامت صاحب دلی است - هنگام طیش حفظ مراتب داشتن و بحق هر کس

کلمہ کفر گفتن۔ و دل کسی رنجیدہ نساختن۔ و عیب مردم فاش نکردن ﴿چهار چیز کہ مردم

از ارتکاب آن منفعل میشوند سخن بے محل گفتن۔ و صحبت با بدان داشتن۔ و جنگ

با مہتران نمودن۔ و حقارتِ علما و فقرا کردن ﴿چهار چیز را چہا روز داند مال را

سرقت۔ و شعور را جاہلیت۔ و علم را نخوت۔ و محبت را قرض فان القرض

مِقْرَاضُ الْمَحَبَّةِ ﴿چہا چیز آدم را ضعیف میکند۔ دشمن بسیار و قرض مٹیا

مقراض محبت است

و پریشانی روزگار۔ و مخالفت پروردگار ﴿چہا چیز چہا چیز را برباد میکند۔ ناشکر

نعمت را۔ و بیداری دولت را۔ و غرور و غرورت را۔ و خندگی حکمت را ﴿چہا چیز

نتیجہ حیاتِ مستعار است۔ شنائے بزرگان۔ و دعائے درویشان۔ و نوازش

سلطان۔ و دیدن دستان ﴿چہا چیز باز نتوان یافت۔ عمر گذشتہ۔ و سخن گفت

و تیر حبستہ۔ و قضا رفتہ ہر لب جوئی نشستہ گزر عمر بہ بین پاکین اشارت ز جہان گذرن

ما راس سے از دستِ فتنہ بیچ نیاید بیچ حال ڈچند انکہ او فغان کند و جا مہا درو

چهار چیز سرمایہ سعادت است - وفاداری بر قول خود کردن - و در کسب

خویش کوششِ بلوغ نمودن - و بقدرِ ہر یک در تواضع کوشیدن و راز دل خود

از غیر پوشیدن و چهار چیز خلاصہ جمع عبادات است - و فامودن عہود

نگاہبانی کردن حدود - و صبر بر مفقود - و خوشنودی بر موجود **الغریزین**

الحکام حق

گشتہ

بر علم خود عمل نمائی علم لدنی دادہ شوی - وَعَلَّمَناهُ مِمَّنْ كَرَّمَنا عِلْمًا اِشَارَةً

و آموختیم او را از نزدیک خود علم -

بسوی اوست و حدیث من عبدی بیا عملوا اتاه الله علم ما کوربع کولہ

ہر کہ عمل کرد بہ علم خود بہ ہر خدہ انقار آن علم کہ ندانستہ بود

شاہد بدوست ۷ علم باطن ہرچو مسکہ علم ظاہر ہرچو شیر و کے بود بی شیر مسکہ کی بود بی شیر

چہ خوش گفتہ - و ز سفتہ ۷ روز ہا باید کہ تا یک پنہ دانہ زاب گل

شاہدی را حلہ بخشد یا شہیدی را کفن و ماہ ہا باید کہ تا یک لطفہ آب اندر شکم

صغدری خیزد میدان یا عروسی انجمن و ساہا باید کہ تا یک کودک از روی خود

عالم دانا بود یا شاعر شیرین سخن و قرنہا باید کہ تا صاحب دلے پیدا شود

سورہ بقرہ (۱۵۱)

بایزید اندر خراسان یا اوس اندر قرن **الغرز** در هر کار نیک اول **بِسْمِ اللَّهِ**

بِسْمِ اللَّهِ

بگو که هیچ کار سبب بسم الله برکت ندارد و در آن کار شیطان شرک تو با

پس در ابتدا هر امر بسم الله و بر انتهایش **الْحَمْدُ لِلَّهِ** و بنا بر دفع ذنوب

تسبیح است خداست

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ و بر هر مصیبت **إِنَّا لِلَّهِ** بگو **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** فضل الله یوتیه من تشاء

از خدا آمرزش میخواهم

و **اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ** **الغرز** آنچه گوی نخستین بر آن عمل نمائی و

و خدا خداوند فضل بزرگ است

چون گفتی و لیش بیار و قدر مردم بدان و دوست را بسودوز یا امتحان کن

و بر زن واسپ و شمشیر اعتماد مکن و خدمت مهران بقدر امکان ادا کن و

مهران را کار مفرما و پیش مهران بر کسی خشم مکن و بخانه که در آئی چشم و زبان را

نگاهدار و دل و تن و جامه پاک دار و فرزندان خود را علم و ادب و سواری آ

و تفنگ زدن بیاموز و همه خواشهبان اولاد با انجام مرساں و بلا ایش

کار مکن - مدبرانه کار کن و جوان مردی اختیار کن و نه آموخته استادی مکن

سوره (صدیق)

و ناکرده کرده شمر و با بزرگان مزاح مکن و عوام را گستاخ مساز و هزل آمیز
 گفتگو مکن و کار امر و ز به فردا گذار و جنگ گذشته یاد مکن و مال خود
 به کسی ننمائی و مال مردم و عقل خویش را زیاد شمار و اندک خود را بهتر از
 بسیاری دیگران دان و در فازه دست بر دهن بدار و پیش مردم
 خمیازه مکش و در بینی انگشت و از آن خلال دندان در ریش مکن
 ع خواهی نشوی رسوا هم رنگ جماعت شو و کیفیت سماعی بلا تحقیق پیش
 کسی مگو ع شنیده که بود مانند دیده و بعیب خود بینا باش و عیب کسان
 مستاد و ضیف را غنیمت دان و آب دهن بینی به بلند آوازی از نهن
 خلاف تهذیب شمر و نامی و غمازی حتی از چشم و ابرو مکن و از قیقه
 و خنده با صدا حد رکن و سخن گفته مکرر مگو و مشنود خود را مثل زنان میار
 ع شنائی خود بخود کردن نه زید مرد قاتل را و خلوت را بر جلوت ترجیح

و باناشناخته همسفر مباش و کم از سه کس سفر نکنند و به بدی کسان
 بهمستان مشو و بنغم کسان شادی مکن و اگر برود عدو جائے شادمانی نیست
 که زندگانی مانیز جاودانی نیست و مردگان را بجز نیکی یاد مکن و فتنه انگیزی
 مکن و مصلح مردم باش ^{لے} وَالصَّالِحُ وَخَيْرٌ - و نان خود بردستر خوان گیران مخور
 و تنها پیش مردم مخور و از دشمن دوست رو حذر کن و در راه از بزرگان
 پیش مرؤ و از آستین بسینی پاک مکن و پیش از وقت و بیش از قیمت
 نخواه خرده دیده برواگرچه دور است و با مست و دیوانه سخن مگو و
 با او باش و خیره سران بر سر کوچه ها نشین و زیر درختِ ثمره دار بول و بران
 مکن و عجلت بکار با مکن الا بضرورت ع مفتون معاش خود منی باید بود
 ع مغرور بعقل خود منی باید بود ع با مردم نیک بدنی باید بود و هر که
 از خدا تعالی نترسد از و تبرس و آزموده را مکرر میازما - ^{من جَبَّ الجَوِبُ}
 کسیکه آزموده شده با

۴
 بجز
 در
 راه
 از
 بزرگان

حَلَّتْ بِهَا الْمَدَامَةُ بِدَانِكِ بَدِي بَابِدَانِ سَكْسَارِيْتِ وَيَكِي بَانِيكَانِ خَيْرِ جَارِ

آزماید نجالت برو

وینکی بابدان کار عبد الله انصاریست رباعی از داده چه بهتر است گفته که طعام

ناداده چه بهتر است گفته دشنام و زخورده چه بهتر است گفته که غضب

ناخورده چه بهتر است گفته که حرام **ایعزیز** قطعه یاد داری که وقت ادن تو

همه خندان بدند و تو گریان و آسچنان زری که وقت مردن تو و همه گریان بوند تو خندان

چنان زندگانی کن اندر جهان و چون مرده باشی نگویند مرده

خیر کن ای فلان و غنیمت شمار عمر و زان پیشتر که بانگ بر آید فلان مانند

ایعزیز گفته می شود که روزی پیغمبر ما علیه الصلوة و الف الف تسلیم

باشه یا ران خود بدولت خانه امیر المومنین حضرت علی کرم الله وجهه مهمان

آمدند حضرت علی رضی الله تعالی عنه ما حاضر یک طاس روشن پر از غسل حاضر

منو و ند چون حضرت رسالت پناه صلی الله تعالی علیه و آله و اصحابه وسلم بر طاس

و غسل نظر فرمودند۔ گفتند کہ عجب طاس روشن پُر از غسل و بر و موی بار یک
 افتاده است۔ بیارانِ خویش فرمودند کہ ہر یک تشبیہ این طاس غسل و موی
 بدہند۔ و ر و بجانب حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ آوردند۔ چنانچہ حضرت
 صدیق اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفتند کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ مرد و نیک
 ازین طاس روشن تر۔ و ایمانِ دلِ دے ازین غسل شیرین تر۔ و ایمانِ آخر باخو
 بردن ازین موی بار یک تر۔ و حضرت عمر ابن خطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ عرض کردند
 کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ پادشاہی ازین طاس روشن تر۔ و مملکت
 اعنی حکومت پادشاہی ازین غسل شیرین تر۔ و در مملکت عدل کردن ازین موی
 بار یک تر۔ و حضرت عثمان ابن عفان رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفتند کہ یا رسول اللہ
 صلی اللہ علیک وسلم۔ علمِ دین ازین طاس روشن تر۔ و خواندنِ علم ازین غسل
 شیرین تر۔ و عمل کردن بر علم ازین موی بار یک تر۔ حضرت علی کرم اللہ وجہ

عرض کردند کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ همان ازین طاس روشن تر
 و خدمتِ همان ازین غسل شیرین تر۔ و همان را راضی داشتند ازین مو باریک تر
 و بعدہ حضرت رسول مقبول علیہ الصلوٰۃ والسلام بجانب حضرت فاطمہ الزہرا
 رضی اللہ تعالیٰ عنہا التفات فرمودند کہ شما ہم چیزے بگویند۔ بلامعی تمام گزارش نمودند
 کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ زنان را حیا ازین طاس روشن تر۔ و
 چادر بر روی ایشان ازین غسل شیرین تر۔ و خود را از چشم نامحرم نگاہداشتند
 ازین موے باریک تر۔ و بعد از آن پیغمبر صلی اللہ علیہ وآلہ و اصحابہ وسلم فرمودند
 کہ ما ہم چیزے بگویم۔ کہ معرفت ازین طاس روشن تر۔ و شنیدن معرفت ازین
 غسل شیرین تر۔ و نگاہداشتن معرفت در دل ازین موے باریک تر۔ و بعد از آن
 حضرت جبریل علیہ السلام در رسید کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ من ہم چیزے
 بگویم کہ راہ خدا تعالیٰ ازین طاس روشن تر۔ و رفتن در راہ خدا تعالیٰ ازین غسل شیرین تر۔

الغزیر این چند کلمه که گفته شد بگوشِ هوش بشنوی و یا وگیری و بدان عمل نمائی

بلاشائبه شک و آمیزش شبهه برتبه علیا برسی - ^{لله} اَوْلَیَاکَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ

آنجناب باشندگان بهشت اند

هُمُ فِيهَا خَالِدُونَ هَا اَلَا اِنَّ اَوْلِیَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ

ایشان آنجا جاوید باشند - آگاه باش هر آئینه دوستان خدا هیچ ترس نیست برایشان و نه ایشان

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ هَا وَ مَنْ یُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَ یَعْمَلْ صَالِحًا یُدْخِلْهُ

اندو گین شوند - دهر که ایمان آورد بحد ا بکند کارشایسته در آردش

جَنَّتٍ بَحْرٍ یُّمِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدٍ یِّنْ فِیْهَا اَبَدًا هَا

بهستان ما میرود زیر آن جو یها جا دید آن آنجا همیشه

و به دیگران هم امر کنی - و ترغیب نمائی - و بیا موزی ثواب بسیار یابی

انشاء الله تعالی وحده الغفور

اگر خواهد خدا که بلند واحد بخشنده -

مناجات بدرگاه قاضی حاجات

تو آن رفیع مکانی که ساکنان فلک ؛ بر آستان تو دارند مسیل در بانی

چه احتیاج پیش تو را ز دل گفتن ؛ که حال خسته دلان تو خوب میدانی

سوره (اعراف) ۴۴
سوره (زمر) ۴۴
سوره (طه) ۴۴
سوره (طه) ۴۴

تو خود دانی اے خالقِ کبریا ^{قطعہ} ترا اگر نگویم بگویم کرا

ترا ہچو من بیش از بیشتر ^۴ مرا تو یکے قصہ بس مختصر

رباعی

اے آنکہ ترا جود و سخا می زیب ^۴ مارا گنہ و بدم و خطا می زیب

من با تو نگویم کہ بس اینکی کن ^۴ با ما ہمہ آن کن کہ ترا می زیب

رباعی

یارب ز تو آنچه من گدای خواہم ^۴ افزون ز ہزار پادشا می خواہم

ہر کس ز در تو حاجت می طلبد ^۴ من آدہ ام از تو ترا می خواہم

ذَبْنَا اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ رَبَّنَا غَفِرْ لِي وَلِوَالِدَتِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ

خدا یار اور راست مارا بنا ^۴ اے پروردگار یا بیامرز ما درو پدر ما و مسلمانان را
یَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ يَا حَسْبِيَ يَوْمَ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَغِيثُ اَصْلِحْ لِي شَأْنِي

روزیکہ تقایم شود حساب - اے زندہ اے تقایم داندہ بواسطہ رحمت تو مددی جویم - درست فرما
عَلَّهِ وَلَا تَكِلْنِي اِلَى نَفْسِي طُرْفَةَ عَيْنٍ هَ الْاَلَمَّ اَنَا نَسْتَاكَ

کل حالات مرا - و گذار بر نفس من یک چشم زدن یا اللہ طلب میکنیم
حُبَّكَ وَحُبِّ مَنْ مِنْ حُبِّكَ وَحُبِّ عَمَلٍ يَقِينٍ بِنَا اِلَى حُبِّكَ

از تو محبت ترا و محبت آنکس کہ تو اور محبت یار و محبت آن عمل کہ مارا بسوے حب تو نزدیک کند
وَاَجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ اِلَيْنَا مِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ اِلَى الْعَطْشَانِ

و بسا ز محبت ترا محبوب تر نزد ما از آب سرد کہ نزد تشنگان باشد

سورہ ابراہیم (۱۳۱)

اللهم

اللَّهُمَّ زِدْنَا وَلَا تَقْصِرْنَا وَارْحَمْنَا وَلَا تُعْطِنَا وَلَا تَحْرِمْنَا

اے خدا زیادتی دے مارا نقصان دہی نفر ما و بزرگی دہ مارا اہانت نفر ما و عطا کن مارا و محروم نفر ما

وَارْتِنَا وَلَا تُؤْتِرْنَا عَلَيْنَا وَارْضِنَا وَارْضَ عَنَّا

و مارا بزرگید کن و از دیگران مارا کتہ کن و راضی شو از ما و خوشنود شو۔

رَبَّنَا فَخْرِفْنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّافًا مَعَ الْأَبْرَارِ

اے پروردگار ما پس بیا فرزندگاہان ما و دور کن از ما بدیہا مارا و بمیران مارا با نیکو کاران

رَبَّنَا وَاتِّمَامًا وَعْدُ تَنَّا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تَحْزِنْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

اے پروردگار ما بدہ مارا آنچه وعدہ کردہ بر زبان رسولان خود رسوا کن مارا روز قیامت

إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ

ہر آئینہ تو خلات و وعدہ نمی کنی

(نقل) نامتہ کہ عالم ظاہر و باطن مانہ و قابل گناہ

مولانا و افضل اولانا مخدومی مبرہی سیدی سید

مولوی حاجی حافظ قاری اعظم عارف باندہ عمید

(ص ۱۰۰) الحسینی و حسینی بقادر حمید آبادی مدظلہ العالی

سورہ آل عمران

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَالِيهِ وَصَحْبِهِ الْمَجْمُوعِينَ

از حمد گفتن زبان قاصر۔ و برائے نذر دادن جان حاضرہ این جانِ عاریت کہ بحافظ

پیرودہ دوست پڑ روزے رخش بہ بنیم و تسلیم و کے کنم۔ اگر جان قبل طلب زندہ ہی

جبراً و قہراً مقبوض میشود ہ جان بجانان دہ و گرنہ از توبت تا داخل پڑ خود تو منصف

باش حافظ این نکو یا آن نکو پڑ خداوند جان ملک تست بہ تو نذر دادن محال لیکن

بدست قدرت خود قبض نمائی از فضل و نوال رباعی غازی بہ شہادت اندر

مکت و پوست پڑ غافل کہ شہید عشق فاضل تر از دست پڑ در روز قیامت این

بان کے ماند پڑ کین کشتہ دشمنست و آن کشتہ دوست پڑ و در و نامحدود

شار برا محمد مختار سید ابرار۔ صَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَعَالِيهِ مَا دَامَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَرِشَانِ اُوْنَا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا۔ بَيَانِ اَوْ شَتْوِي

فدر ستاد ہم شمارا مگر رحمت برای عالم بے شک فرستادیم شمارا گو اوہ خوشخبری دہند

و ز نظر بوش مقامات العباد پڑ لاجرم نامش خدا شاہد نہاد پڑ گزیران دعی سر بر زند

گوش قاضی جانب شاہ کند و جو یان رضایش مالک و معبود ہستی مبارکش با

مکون و وجودے اوست ایجا و جهان را واسطہ و در میان خلق و خالق رابطہ و علت

عالمی ز امر کون فکان و نیست غیر از ذات آن صاحب قران و مثل جالش در دنیا ناپید

أَنَا أَنَّمَلِحُ وَأَسْخِي يُوسُفُ أَضْبَحُ ارشاد گوید **هَٰذَا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّيْسَ لَهٗ كَلِمَةٌ كَلِمَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَخْتَارُ مَا يُؤْتِيهِ يَكْفِيهِ إِنَّهُ يَعْلَمُ غُيُوبُ الْقُلُوبِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**

وَلَا تَنْظُرُ لِمَنِ كَانَتْ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا لَهَا هِيَ فِي **هَٰذَا زَمَانٍ مَّصْرٍ بِهِنِ كَامٍ جَلْوَهُ يَوْسُفَ**
لیکت تو خود نظر خود شدہ

ز روی بے خودی از دست خویش بریدند و مقدر است کہ دل پارہ پارہ میگرد

اگر جمال تو اے دل نواز میدیدند و شاہا ماگد ایان و خاکساریم تشنه دیداریم

برائے شربت وصال بقیراریم - ہمین یک تمنایم دیداریم مفسلایم آمد و کونی

شَمِيمًا لِلَّهِ از جمال روئے تو و دست بگشا جانب زبیل ما و آفرین بر دست

بر بازوی تو و اگر چه از مدینہ طیبہ دورم - لیکن از تصور تو مسرورام - رباعی

در خواب ہمیشہ با خیال تو خوشم و در بیدارم بخت و خال تو خوشم و قصہ چه در خواب

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَوْلَانِي وَلِقَارِيهِ وَلِكَاتِبِهِ

خداوند! مولف و قاری و کاتب این را

وَأَهْلِهِمْ وَأَجْعَلْهُمْ مِنَ الْمُحْشُورِينَ فِي زُمْرَةِ النَّبِيِّينَ

مغفرت فرما و برای شان رحم کن و ایشان را بروزقیامت از فضل خود بزمه پیغمبران

وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَالْمُقَرَّبِينَ

و صدیقان و شهداء و صالحین و مقربین محشورنوا.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِفَضْلِكَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ آمِينَ آمِينَ

ای مهربان در دنیا و بنفشنده در آخرت این دعا را قبول فرما

يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ

ای پروردگار عالم

هر که ببیند دعا طمع و ارم زانکه من بنده گنهگارم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

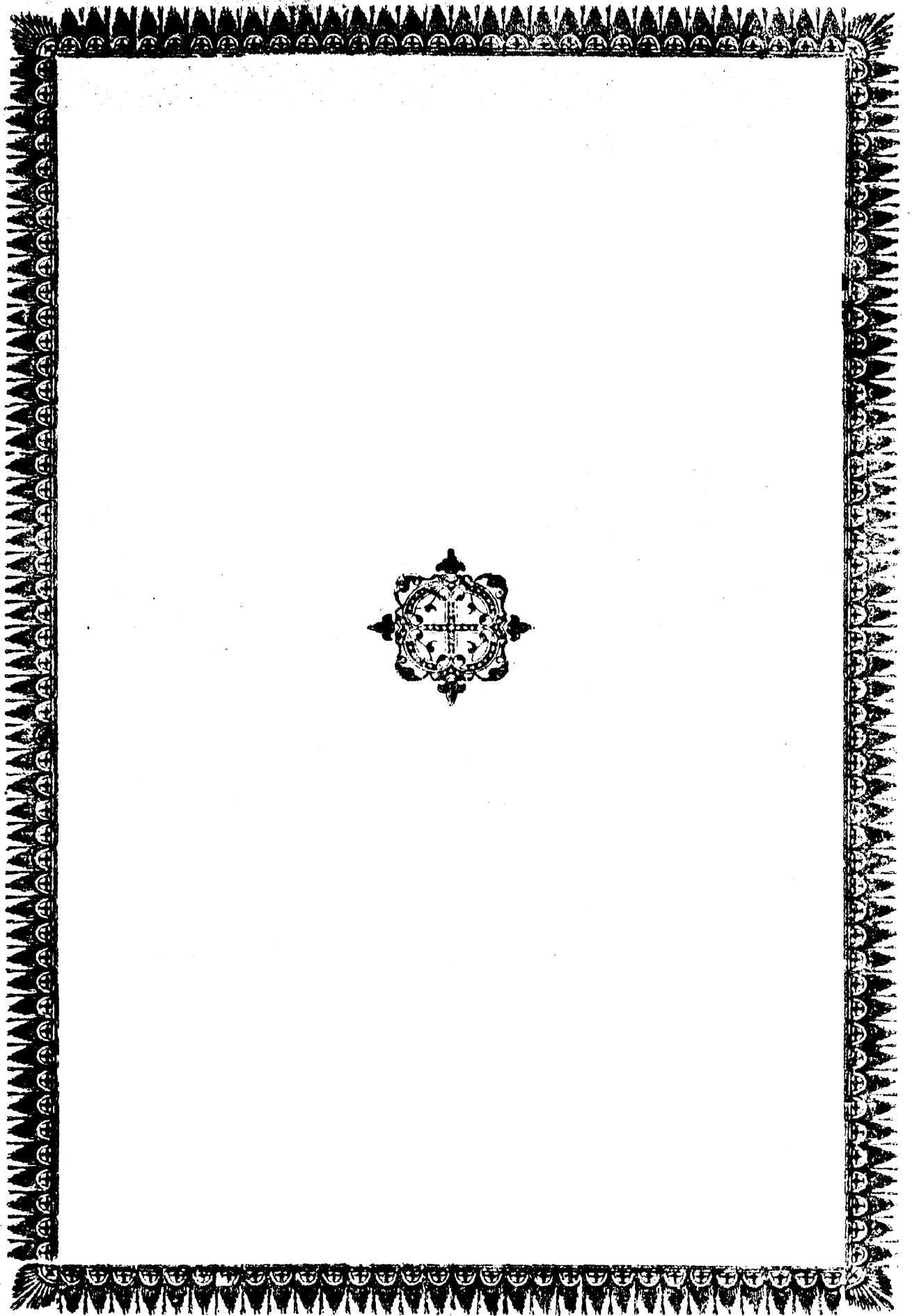
التماس

این مختصر مجموعہ محض لغرض نفع رسانی عام بطبوع و شائع نموده از قید رجسٹریشن و آزاد
 کردم بمقتضای خاطر مآں نیست کہ از بیع و شراکت متع شوم۔ بدانت نایقص بلجا طاعتاً
 مردم شماری صد یا بلکہ نو بقیت تیم نیز اربابی رسد کہ خارج از امکان خو دیافتم و نہ چند آن
 استطاعتی است کہ بالذات بقیت تیم عوام بر دازم۔ پس چند صد نسخہ طبع نموده بغرض منافع
 بر قیمت اصل کاغذ و اجرت طبع بقیت تیم فراہم داشته ام۔ آنانکہ در خریدش مستعد ہستند بر سہل
 فی نسخہ (عص) از بندہ ضعف طلب فرمودہ مطالعہ نمایند و مولف ابد عاجز فراموش نہ سازند

تحریر فی التاریخ ۲۴ رجب المرجب ۱۳۱۹ ہجری نبوی صلی اللہ علیہ وآلہ وصحابہ وسلم

مینجر دارالطبع سرکار عالی و منتظم مسجد حاجی کمال محلہ راجہ راؤ رنبہ بہار اور

آخرى درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔

سبقت اپنے
 کو جو کچھ
 جاہل ہو کر
 اس کے
 ۱۔ اس کے
 ۲۔ اس کے
 ۳۔ اس کے
 ۴۔ اس کے
 ۵۔ اس کے
 ۶۔ اس کے
 ۷۔ اس کے
 ۸۔ اس کے
 ۹۔ اس کے
 ۱۰۔ اس کے
 ۱۱۔ اس کے
 ۱۲۔ اس کے
 ۱۳۔ اس کے
 ۱۴۔ اس کے
 ۱۵۔ اس کے
 ۱۶۔ اس کے
 ۱۷۔ اس کے
 ۱۸۔ اس کے
 ۱۹۔ اس کے
 ۲۰۔ اس کے
 ۲۱۔ اس کے
 ۲۲۔ اس کے
 ۲۳۔ اس کے
 ۲۴۔ اس کے
 ۲۵۔ اس کے
 ۲۶۔ اس کے
 ۲۷۔ اس کے
 ۲۸۔ اس کے
 ۲۹۔ اس کے
 ۳۰۔ اس کے
 ۳۱۔ اس کے
 ۳۲۔ اس کے
 ۳۳۔ اس کے
 ۳۴۔ اس کے
 ۳۵۔ اس کے
 ۳۶۔ اس کے
 ۳۷۔ اس کے
 ۳۸۔ اس کے
 ۳۹۔ اس کے
 ۴۰۔ اس کے
 ۴۱۔ اس کے
 ۴۲۔ اس کے
 ۴۳۔ اس کے
 ۴۴۔ اس کے
 ۴۵۔ اس کے
 ۴۶۔ اس کے
 ۴۷۔ اس کے
 ۴۸۔ اس کے
 ۴۹۔ اس کے
 ۵۰۔ اس کے
 ۵۱۔ اس کے
 ۵۲۔ اس کے
 ۵۳۔ اس کے
 ۵۴۔ اس کے
 ۵۵۔ اس کے
 ۵۶۔ اس کے
 ۵۷۔ اس کے
 ۵۸۔ اس کے
 ۵۹۔ اس کے
 ۶۰۔ اس کے
 ۶۱۔ اس کے
 ۶۲۔ اس کے
 ۶۳۔ اس کے
 ۶۴۔ اس کے
 ۶۵۔ اس کے
 ۶۶۔ اس کے
 ۶۷۔ اس کے
 ۶۸۔ اس کے
 ۶۹۔ اس کے
 ۷۰۔ اس کے
 ۷۱۔ اس کے
 ۷۲۔ اس کے
 ۷۳۔ اس کے
 ۷۴۔ اس کے
 ۷۵۔ اس کے
 ۷۶۔ اس کے
 ۷۷۔ اس کے
 ۷۸۔ اس کے
 ۷۹۔ اس کے
 ۸۰۔ اس کے
 ۸۱۔ اس کے
 ۸۲۔ اس کے
 ۸۳۔ اس کے
 ۸۴۔ اس کے
 ۸۵۔ اس کے
 ۸۶۔ اس کے
 ۸۷۔ اس کے
 ۸۸۔ اس کے
 ۸۹۔ اس کے
 ۹۰۔ اس کے
 ۹۱۔ اس کے
 ۹۲۔ اس کے
 ۹۳۔ اس کے
 ۹۴۔ اس کے
 ۹۵۔ اس کے
 ۹۶۔ اس کے
 ۹۷۔ اس کے
 ۹۸۔ اس کے
 ۹۹۔ اس کے
 ۱۰۰۔ اس کے

